

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
KANTON SARAJEVO
Ministarstvo za odgoj i
obrazovanje

Босна и Херцеговина
Федерација Босне и Херцеговине
КАНТОН САРАЈЕВО
Министарство за одгој и
образовање

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina

CANTON SARAJEVO
Ministry for Education

INSTITUT ZA RAZVOJ
PREDUNIVERZITETSKOG
OBRAZOVANJA

KANTON SARAJEVO, BOSNA I HERCEGOVINA

ИНСТИТУТ ЗА РАЗВОЈ
ПРЕДУНИВЕРЗИТЕТСКОГ
ОБРАЗОВАЊА

КАНТОН САРАЈЕВО, БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

PRE-UNIVERSITY EDUCATION
INSTITUTE OF SARAJEVO CANTON
BOSNIA AND HERZEGOVINA

Arapski jezik

**Nastavni plan i program
sa definisanim ishodima učenja**

SADRŽAJ

PK1 – Opis predmeta	2
PK2 – Ciljevi učenja i podučavanja	3
PK3 – Oblasna struktura predmetnog kurikulumu	4
PK4 – Odgojno-obrazovni ishodi	5
Osnovno obrazovanje.....	5
Godine učenja i podučavanja predmeta: 1	5
Godine učenja i podučavanja predmeta: 2	10
Godine učenja i podučavanja predmeta: 3	14
Godine učenja i podučavanja predmeta: 4	20
Godine učenja i podučavanja predmeta: 5	25
Srednje obrazovanje - Gimnazije.....	30
Godine učenja i podučavanja predmeta: 6	30
Godine učenja i podučavanja predmeta: 7	35
Godine učenja i podučavanja predmeta: 8	41
Godine učenja i podučavanja predmeta: 9	46
PK5 – Učenje i podučavanje	52
Arapski jezik - Učenje i podučavanje	52
PK6 – Vrednovanje u predmetnom kurikulumu.....	55
Arapski jezik – Vrednovanje i ocjenjivanje	55
Elementi vrednovanja.....	56
Tehnike i indikatori kvaliteta vrednovanja	57
Zaključivanje ocjena	57
Profil i stručna sprema.....	57

PK1 – Opis predmeta

Svrha poučavanja arapskog jezika jeste osposobljavanje učenika za razumijevanje i praktičnu, pravilnu upotrebu jezika na određenom nivou i u određenim situacijama. Učenje i poučavanje arapskog jezika doprinosi razvoju komunikacijskih sposobnosti i jezičkih vještina koje igraju veoma važnu ulogu u formiranju ličnosti. Ovladavanje jezikom podrazumijeva sposobnost učenika da se izražava usmeno i pismeno, te da iskazuje ideje, stavove i osjećanja u različitim kulturnim i društvenim situacijama čime se učeniku omogućava interakcija sa ljudima koji ne govore njegovim jezikom. Ta interakcija omogućava učeniku da upozna jedan drugi svijet, kulturu i običaje velikog broja zemalja arapskog govornog područja. Na taj način kod učenika se razvija međukulturalna osviještenost kao i pozitivan stav prema učenju stranih jezika, te formiranje sistema vrijednosti koji zagovara poštovanje drugih kultura uz razumijevanje vlastitog nacionalnog identiteta.

Učenje arapskog jezika potiče razvoj kreativnog i kritičkog mišljenja i jača intelektualni kapacitet učenika. Učenik kao buduća obrazovana osoba i odgovorni građanin učenjem stranog jezika teži ka višejezičnosti te razvija svijest o toleranciji, humanizmu, višekulturalnosti i internacionalizmu. Kroz gramatičku strukturu arapskog jezika koja je složena, ali zasnovana na veoma preciznim pravilima, učenici će, od jednostavnog ka složenom, primjenjujući odgovarajuće strategije učenja, razvijati analitičke, asocijativne sposobnosti i sposobnost zaključivanja.

Arapski jezik pripada jezičko – komunikacijskom području i njegovim učenjem učenik će se osposobljavati za usmeno i pismeno sporazumijevanje, tumačenje i izražavanje informacija, ideja, misli, osjećanja i stavova u različitim društvenim i kulturološkim situacijama. Poznavanje arapskog jezika olakšava mobilnost i lakše snalaženje na području na kojem se govori ovaj jezik, upoznavanje drugih kultura, običaja i načina života. Učenici će tako oblikovati vlastiti identitet i razvijati svijest o prihvatanju drugog i drugačijeg. Također, otkrivat će i razvijati svoje potencijale, unaprijeđivati komunikacijske vještine i saradničko učenje u okviru kojeg će konstruktivno saradivati, prepoznavati svoje jake i slabe strane.

Poznavanje arapskog omogućava učeniku pokretljivost i snalaženje na područjima na kojima se govori ovaj jezik. Kreiranjem nastavnih sadržaja usmjerenim na učenika, u različitim životnim situacijama, fizičkom i digitalnom okruženju, učenik će razvijati samopouzdanje, sposobnost kreiranja vlastitog znanja, umjesto da mu se ono prenese, socijalne vještine, te samoinicijativu i poduzetničku kompetenciju.

U poučavanju arapskog jezika poštuje se pravo izbora na sadržaj i metode poučavanja koje su primjerene uzrastu učenika uz uvažavanje individualnih razlika u predznanju, sposobnostima i motivaciji. Učenik u sigurnom i poticajnom okruženju, usvaja znanja i razvija vještine, te saradničko učenje u fizičkom i digitalnom okruženju.

Kroz aktuelne teme iz svakodnevnog života učenici će se poticati da kritički promišljaju i odgovorno djeluju u sferama života gdje je to moguće i primjereno njihovom uzrastu. Na taj način razvijat će radoznalost, kreativnost, inovativnost i sposobnost rješavanja problema.

Takav pristup nastavi arapskog jezika, obogaćen razvijanjem strategija učenja, osposobljava učenika za povezivanje materije sa različitim oblastima, za izučavanje drugih nastavnih predmeta (kao što su drugi strani jezici, maternji jezik, priroda i društvo, historija, geografija, biologija, likovno i muzičko stvaralaštvo), te za cjeloživotno učenje i cjelokupni razvoj.

Osnovni principi poučavanja arapskog jezika se zasnivaju na ciljevima predmeta i ishodima učenja usmjerenim ka osamostaljivanju učenika, a izbor sadržaja i metoda učenja i poučavanja treba biti primjeren razvojnoj dobi učenika uvažavajući individualne razlike u sposobnostima, predznanju, motivaciji, stilu i strategijama učenja. Potom je važno uzeti u obzir i princip poticanja odgovornosti za vlastito učenje, te princip poticanja višejezičnosti i osposobljavanja za suživot u globalnom kontekstu. Sastavni dio nastave arapskog jezika je primjena naučenog u stvarnim životnim situacijama čime se otvaraju mogućnosti za autentičnu komunikaciju.

U osnovnoj školi, arapski jezik se izučava kao drugi strani jezik od 5. do 9. razreda. U srednjoj školi izučava se pod nazivom Arapski jezik kao drugi strani jezik od 1. do 4. razreda.

PK2 – Ciljevi učenja i podučavanja

Učenje i podučavanje arapskog jezika ima za cilj razvijanje interesa učenika za ovladavanje ovim jezikom što doprinosi njegovom ličnom razvoju, ali i razvoju društvene zajednice. Učenik će se osposobiti za samostalno korištenje jezika u različitim situacijama, kako u školi, tako i u široj društvenoj zajednici.

1. Razvijanje jezičko-komunikacijskih kompetencija

Razvijanjem jezičko-komunikacijskih kompetencija koje, pored općih kompetencija, sadrže lingvističku, sociolingvističku, pragmatičku i strategijsku kompetenciju. Na taj način učenici će se osposobiti za usvajanje temeljnih jezičkih vještina slušanja, govorenja, čitanja i pisanja, jezičku recepciju, produkciju i interakciju odnosno samostalno korištenje jezika u različitim situacijama, kako u školi, tako i u široj društvenoj zajednici.

2. Razvijanje čitalačke pismenosti

Vodeći računa o primjeni novih tehnologija, kroz raznovrsne pisane tekstove učenici će razvijati čitalačku pismenost, čitalačku kulturu i čitalačke navike. Učenici će čitanjem i slušanjem raznovrsnih snimljenih audio materijala (radio i TV programi, pjesme, odlomci iz književnih djela) naučene riječi i gramatiku dovesti u kontekst, čime će razvijati osjećaj za ritam jezika, prepoznati gramatičke strukture, tipične jezičke fraze i skupove riječi koje se koriste u svakodnevnom govoru. Obogatit će svoj vokabular te kritičko i kreativno izražavanje.

3. Osposobljavanje učenika za pismeno sporazumijevanje na arapskom jeziku

Osposobiti učenike za pismeno sporazumijevanje na stranom jeziku. (čestitke, CV, e mail) vodeći računa o medijskoj pismenosti odnosno tome kako će se učenici služiti medijskim informacijama, kako ih razumjeti, iskoristiti, te vrednovati rezultate svoga rada. Time se doprinosi općoj pismenosti učenika, te boljoj prohodnosti u akademskom i poslovnom svijetu, a naročito u međunarodnom okruženju u kojima je upotreba jezika koji učenik izučava ključna. Poseban akcenat stavlja se na medijsku pismenost i komunikaciju u pisanom i digitalnom okruženju.

4. Razvijanje interkulturalnih kompetencija

Razvijanjem interkulturalnih kompetencija učenici upoznaju vlastitu kulturu i tradiciju, razvijaju lični identitet u okviru vlastite dvojezičnosti, te stiču pozitivan stav prema kulturama i tradicijama drugih zemalja. Takav pristup doprinosi razvoju ličnosti koja uvažava različitosti i promišlja o ustaljenim predrasudama. Širenjem pogleda na svijet u smislu prihvatanja različitosti i aktivnog učešća u društvenim dešavanjima izgrađuje mladu, poduzetnu osobu kao građanina svijeta sa razvijenim društvenim vještinama i opće ljudskim vrijednostima.

PK3 – Oblasna struktura predmetnog kurikuluma

Predmetni kurikulum za Arapski jezik se sastoji iz četiri oblasti:

1. Slušanje i razumijevanje slušanog sadržaja
2. Čitanje i razumijevanje pročitanoog sadržaja
3. Govor i usmena komunikacija
4. Pisanje i pismeno sporazumijevanje

Slušanje i razumijevanje slušanog sadržaja

A

Slušanje je veoma važna komponenta, ako ne i najvažnija, u procesu usvajanja stranog jezika. To je vještina koja se počinje razvijati u najranijem dobu razvoja čovjeka, te je usko povezana sa učenjem. Zato je veoma važno učenike „izložiti“ slušanju arapskog jezika odmah. Razvijanje ove receptivne vještine podrazumijeva slušanje i razumijevanje verbalnog i neverbalnog sadržaja, te snalaženje u komunikativnim situacijama. Ova oblast temelji se na slušanju izvornih govornika, reagovanje (verbalno i neverbalno) na slušani sadržaj, povezivanje vizuelnog i zvučnog jezičnog sadržaja, privikavanje učenika na globalno, a zatim selektivno razumijevanje slušanog sadržaja, tj. primjenu određenih strategija slušanja.

Čitanje i razumijevanje pročitanoog sadržaja

B

Čitanje je receptivna vještina koja podrazumijeva čitav niz radnji. Kada je arapski jezik u pitanju sastoji se od prepoznavanja specifične grafije arapskog pisma, izvođenja značenja i razumijevanja pisanog sadržaja. Nakon usvajanja arapskog alfabeta kao svojevrsne „predoblasti“, učenici će razvijati vještinu pisanja. Razvijanjem ove vještine učenik razvija, ne samo gore navedene sposobnosti, nego i proširuje svoje opće znanje vokabulara i jača gramatičku pismenost. Izbor literature, prije svega, udžbenika je veoma važan za ovu oblast.

Govor i usmena komunikacija

C

Govor kao produktivna vještina posmatra se sa dva aspekta, i to u zavisnosti od toga da li je u funkciji monološkog govora ili je u funkciji interakcije. U ranoj fazi učenja arapskog jezika posebna pažnja se posvećuje razvoju jezičke vještine, govorne interakcije i produkcije. Da bi ovladali vještinom govora, učenici prvo moraju usvojiti vokabular, izgovor, strukture i jezičke funkcije. Stoga je veoma važno rano započeti sa učenjem stranog jezika jer djeca mlađeg uzrasta brže i uspješnije usvajaju fonetski sistem, ritam i intonaciju. Obzirom da kvaliteta učenja stranog jezika na početku školovanja bitno određuje daljnji proces učenja, neophodno je da izbor i nivo usmene komunikacije budu primjereni uzrastu učenika, njihovom predznanju i interesovanju.

Vertikalno umrežavanje vještine sa mlađim uzrastima podrazumijeva odgovaranje na jednostavna pitanja u okviru poznatih jezičkih struktura i tematskih sadržaja te sposobnost pravilne reprodukcije govorenih i snimljenih zvučnih uzoraka izdvojenih riječi, rečenica i kratkih sadržaja. Sa starijim uzrastima podrazumijeva samostalno vođenje kratkih dijaloga i učestvovanje u interakciji s drugima. Učenici na svim nivoima koriste obrasce uljudnog ophođenja u komunikaciji u svakodnevnom životu i digitalnom okruženju. Horizontalna povezanost podrazumijeva širok spektar tema kao poveznicu sa drugim nastavnim predmetima, a koje direktno utiču na razvoj ključnih kompetencija učenika.

Pisanje i pismeno sporazumijevanje

D

Pisanje na arapskom jeziku je produktivni dio pismene komunikacije. Nakon usvajanja arapskog alfabeta kao svojevrsne „predoblasti“, učenici će razvijati vještinu pisanja u smislu usvajanja pravopisa, gramatičkih pravila, vokabulara, te njihovo oblikovanje u tačnu upotrebu pisanog jezika. Stoga je vještinu pisanja potrebno metodički isplanirano i detaljno uvoditi u nastavu stranog jezika i razvijati kod učenika, imajući u vidu njihov kognitivni, jezički, socijalni i psiho-fizički razvoj.

PK4 – Odgojno-obrazovni ishodi

Osnovno obrazovanje

► Osnovno ► 5.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 1

A

SLUŠANJE I RAZUMIJEVANJE SLUŠANOG SADRŽAJA

A.5.1

Tumači slušani sadržaj koristeći strategije slušanja razvijajući pozitivan stav prema aktivnom slušanju.

SJZ-1.1.1

A.5.2

Koristi vokabular, jezičke strukture i zakonitosti, te analizira specifičnosti izgovora slušanog sadržaja.

SJZ-1.2.1

A.5.3

Promišlja o obrascima sporazumijevanja u svakodnevnim interkulturalnim kontekstima.

SJZ-1.3.1

Prepoznaje riječi i proste rečenice pri slušanju reagujući verbalno i neverbalno.

Povezuje upute sa radnjama uz vizuelni poticaj.

Odgovara kratko na jasno postavljena pitanja otvorenog i zatvorenog tipa na osnovu slušanog sadržaja.

Prepoznaje vokabular i najjednostavnije jezičke strukture pri slušanju kratkog sadržaja.

Povezuje riječi i jednostavne jezičke strukture sa slikovnim/multimedijalnim prikazima ili predmetima na osnovu slušanog sadržaja.

Koristi pravilan izgovor novih riječi i jednostavnih jezičkih struktura uz povremeno ponavljanje slušanog audio ili multimedijalnog sadržaja.

Identifikuje osnovne činjenice i obilježja kulture zemalja arapskog govornog područja i vlastite kulture pri slušanju kratkog teksta.

Koristi osnovne obrasce uljudnog ophođenja tokom i/ili nakon slušanja.

A.5.4

Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u okviru interkulturalnosti

Koristi informatičke alate u online nastavi (link, pjesmice, kraći tekstovi).

SJZ-1.3.2

B

ČITANJE I RAZUMIJEVANJE PROČITANOG SADRŽAJA

B.5.1

Čita s razumijevanjem različite vrste tekstova i digitalnih sadržaja, koristeći strategije čitanja i informacijsko-komunikacijske tehnologije.

Čita jednostavne rečenice poznate tematike, koristeći osnovne strategije čitanja.

Prepoznaje ključne informacije iz pročitanih rečenica, odgovarajući na pitanja.

Koristi preporučene izvore za čitanje (školska biblioteka, internet izvori) razvijajući pozitivan stav prema čitanju.

SJZ-2.1.1

B.5.2

Koristi različite strategije čitanja prilikom usvajanja i analize nepoznatih riječi, jezičkih struktura i fonetskih zakonitosti.

Čita pravilno jednostavne rečenice uz odgovarajuću intonaciju, prateći znakove interpunkcije.

Upoznaje značenje novih jezičkih struktura u pročitanim rečenicama poznate tematike.

Obogaćuje vokabular novim riječima iz jednostavnih rečenica poznate tematike, koristeći dvojezični rječnik.

Upoznaje osnovne gramatičke strukture nakon pročitanih rečenica poznate tematike.

SJZ-2.1.2

B.5.3

Istražuje jezik, kulturu i demokratske vrijednosti zemalja arapskog govornog područja i vlastite kulture.

Upoznaje činjenice o obilježjima, običajima i kulturnim znamenitostima vlastite zemlje i zemalja arapskog govornog područja na osnovu pročitanoog kratkog teksta.

Identifikuje osnovne vrijednosti prijateljstva uvažavajući drugog i drugačijeg na osnovu pročitanoog kratkog sadržaja.

SJZ-2.3.1

B.5.4

Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u okviru interkulturalnosti.

Koristi kratke informatičke pojmove i osnovne alate u online nastavi pri čitanju uputa i jednostavnih sadržaja.

SJZ-2.3.2

C

GOVOR I USMENA KOMUNIKACIJA

C.5.1

Učestvuje u različitim oblicima govorne produkcije koristeći obilježja formalnog i neformalnog standardnog jezika.

SJZ-3.1.1

C.5.2

Koristi različite komunikacijske strategije u govoru na arapskom jeziku.

SJZ-3.2.1

C.5.3

Primjenjuje govor promišljajući o obrascima sporazumijevanja u različitim interkulturalnim kontekstima.

SJZ-3.3.1

C.5.4

Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u kontekstu i interkulturalnosti

SJZ-3.3.2

Govori proste rečenice odgovarajućom intonacijom.

Koristi vokabular i proste rečenice poznate tematike pri govoru na osnovu predloženog modela u realnom ili digitalnom okruženju.

Odgovara pravilno prostom rečenicom na jednostavna pitanja otvorenog tipa.

Učestvuje u interakciji prema smjernicama uz poticaj nastavnika.

Koristi osnovne obrasce komunikacije poznate tematike povezujući kratke cjeline sa prethodno naučenim.

Održava kontakt očima u interakciji postavljajući sagovorniku jednostavna podpitanja.

Oponaša najosnovnije obrasce uljudnog ophođenja prihvatajući različitosti između sebe i drugih/drugačijih.

Identifikuje osnovne činjenice i obilježja kulture zemalja arapskog govornog područja u realnom ili digitalnom okruženju.

Koristi kratke informatičke pojmove i osnovne alate u online nastavi.

D

PISANJE I PISMENO SPORAZUMIJEVANJE

D.5.1

Piše različite vrste tekstova uz upotrebu usvojenog vokabulara, poštujući pravopisna pravila i jezičke zakonitosti.

SJZ-4.2.1

Piše proste rečenice poštujući znakove interpunkcije i pravopisna pravila.

Koristi vokabular poznate tematike uz povremenu upotrebu slikovnog rječnika.

<p>D.5.2</p> <p>Koristi različite strategije pisanja kreativnih i funkcionalnih tekstova u svrhu efikasne komunikacije i izražavanja mišljenja u stvarnom i digitalnom okruženju.</p>	<p>Piše proste rečenice o poznatoj tematici (škola, sport, porodica, itd.).</p> <p>Koristi jednostavan model i smjernice nastavnika pri pisanju.</p>
<p>SJZ-4.3.1</p>	
<p>D.5.3</p> <p>Piše različite vrste tekstova na osnovu interkulturalnih iskustava, promišljajući o činjenicama i obilježjima vlastite i drugih kultura.</p>	<p>Piše proste rečenice o vlastitoj kulturi, vjerskim i državnim praznicima prema modelu i smjernicama nastavnika</p> <p>Koristi ključne fraze uljudnog ophođenja pri pisanju kraćeg i jednostavnog dijaloga prema smjernicama nastavnika</p>
<p>SJZ-4.2.3</p>	
<p>D.5.4</p> <p>Razvija proces pisanja i kreativno pisanje</p>	<p>Koristi usvojena pravila vezana za pisanje arapskih harfova (slova) u ovisnosti od položaja istih u samoj riječi.</p> <p>Piše jednostavan kraći tekst poznate tematike.</p> <p>Odgovara na jednostavna pitanja, u pisanoj formi, o pročitanom tekstu.</p>
<p>SJZ-4.3.1</p>	
<p>D.5.5</p> <p>Obogaćuje vokabular, koristi rječnik i informacijsko komunikacijske tehnologije</p>	<p>Koristi osnovne informatičke alate u online nastavi pri pisanju i uređivanju kraćih sadržaja.</p> <p>Koristi rječnik u svrhu prevođenja sa bosanskog na arapski jezik i obratno</p>
<p>SJZ-4.3.2</p>	
<p>KLJUČNI SADRŽAJI</p>	

U 5. razredu se u svrhu obrade ključnih sadržaja mogu koristiti teme kao što su:

Pozdravi, Ja i moja porodica, Škola, Kuća i dom, Moja bliža okolina, Moje tijelo, Hrana, Životinje, Svakodnevni život, Slobodno vrijeme i zabava, Zanimanja i mjesta u gradu, Vrijeme, Vremenske prilike i odjeća i Moja domovina.

Od velike važnosti je obraditi funkcionalnu upotrebu jezičkih sadržaja: pozdravljanje; predstavljanje sebe i drugih osoba; imenovanje nastavnih predmeta, sportova i zanimanja, pribora za jelo, hrane i pića; izražavanje osnovnih informacija o sebi, (ne)svidanja, sposobnosti kroz sportove i aktivnosti; imenovanje i opisivanje domaćih i divljih životinja, odjeće, opisivanje osoba (članovi uže i šire porodice), školskih prostorija i namještaja, svakodnevnih rutina (dani u sedmici, hronološko vrijeme), osnovnih raspoloženja, atmosferskog vremena (godišnja doba), praznika i rođendana (mjeseci u godini).

Leksičke strukture (afiksi, antonimi, složenice i kolokacije) i gramatičke strukture bez formalnih gramatičkih uputa (imenice, zamjenice, pridjevi, brojevi do 10, veznici, prilozi i prijedlozi, ključni znakovi interpunkcije i osnovni red riječi u rečenici).

1. **Mogućnosti efikasnog učenja i podučavanja – metodičke smjernice:**

1.1. **Preporuke za realizaciju tema:**

Preporučene teme na ovom nivou se postepeno proširuju, primjerene su uzrastu, jezičkom razvoju i interesovanjima učenika. Teme se mogu izučavati zasebno ili u kombinaciji.

1.2. **Preporuke za realizaciju leksičkih i gramatičkih struktura:**

Prošireni vokabular na ovom nivou je u skladu sa temama koje se obrađuju s ciljem funkcionalnije upotrebe. Prilikom uvježbavanja leksičkih i gramatičkih sadržaja, treba kreirati pozitivnu klimu u učionici (fotografije, panoji, poster) i ponuditi širok spektar aktivnosti koje će odgovarati različitim stilovima učenja učenika. Pri realizaciji datih tema od velike važnosti je postepeno i sistematično proširivanje broja riječi i izraza. Gramatičke i leksičke strukture se i dalje biraju primjereno razvojnoj dobi učenika i u uskoj su vezi sa funkcijama i temama uz sistematično usvajanje i ponavljanje. Učenici koriste leksičke i jezičke strukture u govoru i pisanju na osnovu slušanog, kraćeg pročitnog i pisanog sadržaja.

2. **Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije:**

Horizontalno umrežavanje podrazumijeva audio, printane i pisane sadržaje formom povezane sa predmetima Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (imenice, zamjenice, pridjevi, veliko slovo, ključni znakovi interpunkcije) i Drugi strani jezik (funkcionalna upotreba jezika), a tematski povezanih sa predmetima Priroda (ljudsko tijelo, bolesti i zdravlje, biljni svijet), Društvo (tradicija, narodi i kulturno nasljeđe BiH), Matematika (brojevi do 100 i računanje, oblici, vrijeme, jedinice za mjeru), Informatika (internet, digitalni sadržaji, aplikacije, društvene mreže, slikovni e-rječnik, Word tekst), Kultura življenja (svakodnevni život), Muzička kultura (pjesmice, brojalice i muzički instrumenti), Likovna kultura (ilustriranje slušanog ili pročitnog sadržaja, crtež kao stimulus), Tjelesni i zdravstveni odgoj (sport i rekreacija – klizanje, rolanje, biciklizam; moja domovina - tradicionalne igre; sezonske zdrave namirnice).

3. **Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija:**

Savremena nastava arapskog jezika treba da teži razvijanju sljedećih kompetencija kod učenika: jezičko-komunikacijska kompetencija, učiti kako se uči, društvena i građanska kompetencija, poduzetnička kompetencija, interkulturalna kompetencija, digitalna kompetencija i kreativno-produktivna kompetencija.

U 5. razredu poseban akcenat je na razvijanju **jezičko-komunikacijske kompetencije, učiti kako se uči, kreativno-produktivne kompetencije i digitalne kompetencije.**

Kompetencijski pristup omogućava učeniku aktivnu primjenu jezičkih znanja i funkcionalnog jezika u prenošenju poruka i sadržaja na arapskom jeziku.

Razvijanje vlastite odgovornosti prema učenju, upornost, motivacija, samopouzdanje i samostalnost u učenju su od primarnog značaja u ovladavanju stranim jezikom na ovom nivou. Poticanje na otvorenost u izražavanju, podizanje samopouzdanja ima za cilj kreativnog i produktivnog učenika.

Upotrebom tehnologije u nastavi učenik razvija kreativnost i inovativnost koje su imperativ savremenog odgojno-obrazovnog procesa.

A

SLUŠANJE I RAZUMIJEVANJE SLUŠANOG SADRŽAJA

A.6.1

A1.1. Tumači slušani sadržaj koristeći strategije slušanja razvijajući pozitivan stav prema aktivnom slušanju.

A1.1.1. Identifikuje proste rečenice pri slušanju reagujući verbalno i neverbalno.

A1.1.2. Povezuje osnovne informacije iz jednostavnog i kratkog slušanog sadržaja poznate tematike iz svakodnevnog života.

A1.1.3. Odgovara prostom rečenicom na jednostavna pitanja otvorenog tipa na osnovu slušanog sadržaja (kraći komunikacijski dijalog).

SJZ-1.2.1

A.6.2

A2.1. Koristi vokabular, jezičke strukture i zakonitosti, te analizira specifičnosti izgovora slušanog sadržaja.

A2.1.1. Prepoznaje poznate riječi bogateći vokabular.

A2.1.2. Koristi novi vokabular i jednostavne jezičke strukture pri slušanju kraćeg audio i/ili multimedijalnog teksta poznate tematike.

SJZ-1.3.1

A.6.3

A3.1. Promišlja o obrascima sporazumijevanja u svakodnevnim interkulturalnim kontekstima.

A3.1.1. Identifikuje osnovne činjenice i obilježja kulture zemalja arapskog govornog područja i vlastite kulture pri slušanju kratkog teksta.

A3.1.2. Koristi osnovne obrasce uljudnog ophođenja tokom i/ili nakon slušanja.

B

ČITANJE I RAZUMIJEVANJE PROČITANOG SADRŽAJA

B.6.1

B.1.1. Čita s razumijevanjem različite vrste tekstova i digitalnih sadržaja, koristeći strategije čitanja i informacijsko-komunikacijske tehnologije.

B1.1.1. Čita jednostavne rečenice poznate tematike, koristeći osnovne strategije čitanja.

B1.1.2. Prepoznaje ključne informacije iz pročitanih rečenica, odgovarajući na pitanja.

B1.1.3. Koristi različite izvore za čitanje kao što su školska biblioteka i informacijsko-komunikacijske tehnologije, razvijajući pozitivan stav prema čitanju.

SJZ-2.1.2

B.6.2

B2.1. Koristi različite strategije čitanja prilikom usvajanja i analize nepoznatih riječi, jezičkih struktura i fonetskih zakonitosti.

B2.1.1. Čita pravilno jednostavne rečenice uz odgovarajuću intonaciju, prateći znakove interpunkcije.

B2.1.2. Prepoznaje značenje novih jezičkih struktura u pročitanim rečenicama poznate tematike.

B2.1.3. Obogaćuje vokabular novim riječima iz jednostavnih rečenica poznate tematike, koristeći dvojezični rječnik.

B.6.3

B3.1. Istražuje jezik, kulturu i demokratske vrijednosti zemalja arapskog govornog područja i vlastite kulture.

B3.1.1. Upoznaje činjenice o obilježjima, običajima i kulturnim znamenitostima vlastite zemlje i zemalja arapskog govornog područja na osnovu pročitano­g kratkog teksta.

B3.1.2. Upoznaje osnovne činjenice o državnim i vjerskim praznicima na osnovu pročitano­g kratkog sadržaja.

B.6.4

B3.2. Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u okviru interkulturalnosti.

B.3.2.1. Koristi informatičke alate u online nastavi pri čitanju (kraći tekstovi, kvizovi).

B.3.2.2. Prepoznaje ključne poruke u različitim medijskim formatima kroz pročitani kraći sadržaj.

SJZ-2.3.2

C

GOVOR I USMENA KOMUNIKACIJA

C.6.1

C1.1. Učestvuje u različitim oblicima govorne produkcije koristeći obilježja formalnog i neformalnog standardnog jezika.

C1.1.1. Govori jednostavne i kratke rečenice odgovarajućom intonacijom.

C1.1.2. Koristi novi vokabular i proste rečenice poznate tematike na osnovu modela u realnom ili digitalnom okruženju.

SJZ-3.1.1

C.6.2

C2.1. Koristi različite komunikacijske strategije u govoru na arapskom jeziku.

C2.1.1. Učestvuje u kraćem razgovoru prema smjernicama uz poticaj nastavnika.

C2.1.2. Koristi kratke obrasce komunikacije poznate tematike povezujući kraće cjeline sa prethodno naučenim.

SJZ-3.2.1

C.6.3

C3.1. Primjenjuje govor promišljajući o obrascima sporazumijevanja u različitim interkulturalnim kontekstima.

C3.1.1. Oponaša osnovne obrasce uljudnog ophođenja prihvatajući različitosti između sebe i drugih/drugačijih.

C3.1.2. Prepoznaje ključne činjenice i obilježja kulture zemalja arapskog govornog područja u realnom ili digitalnom okruženju.

SJZ-3.3.1

C.6.4

C3.2. Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u kontekstu i interkulturalnosti

C3.2.1. Koristi informatičke alate u online nastavi (link, kvizovi).

C3.2.2. Identifikuje ključne poruke u različitim medijskim formatima.

SJZ-3.3.2

D

PISANJE I PISMENO SPORAZUMIJEVANJE

D.6.1

D1.1. Piše različite vrste tekstova uz upotrebu rječnika i usvojenog vokabulara, poštujući pravopisna pravila i jezičke zakonitosti.

D1.1.1. Piše jednostavne tekstove poštujući znakove interpunkcije, pravopisna pravila i jezičke zakonitosti i koristi dvojezični rječnik.

SJZ-4.2.1

D.6.2

D2.1. Koristi različite strategije pisanja kreativnih i funkcionalnih tekstova u svrhu efikasne komunikacije i izražavanja mišljenja u stvarnom i digitalnom okruženju.

D2.1.1. Piše jednostavne tekstove/sadržaje poznate tematike koristeći jednostavne forme (e-mail, projekti).

SJZ-4.2.1

D.6.3

D3.1. Piše različite vrste tekstova na osnovu interkulturalnih iskustava, promišljajući o činjenicama i obilježjima vlastite i drugih kultura.

D3.1.1. Piše jednostavne sadržaje/tekstove koristeći osnovne činjenice i obilježja vlastite kulture i kulture zemalja arapskog govornog područja na osnovu smjernica nastavnika.

SJZ-4.2.3

D.6.4

D3.2. Razvija proces pisanja i kreativno pisanje

D3.2.1. Prepoznaje glavne likove u pročitanom kratkom tekstu i odgovara je jednostavna pitanja

SJZ-4.3.1

D.6.5

D3.3. Obogaćuje vokabular, koristi rječnik i informacijsko-komunikacijske tehnologije

D3.3.1. Koristi osnovne informatičke alate u online nastavi pri pisanju i uređivanju kraćih sadržaja.

SJZ-4.3.2

KLJUČNI SADRŽAJI

U 6. razredu se u svrhu obrade ključnih sadržaja mogu koristiti teme kao što su:

Obrazovanje, Sport i zdravlje, Priroda i ekologija, Nauka i tehnologija, Umjetnost, Slobodno vrijeme i zabava, Kultura, tradicija i običaji drugih naroda i Moja domovina.

Funkcionalna upotreba jezičkih sadržaja se odnosi na sljedeće: predstavljanje sebe i drugih, interkulturalnih razlika uvažavajući različitosti i uljudno ophođenje u svakodnevnom životu;

opisivanje i/ili poređenje ljudi (fizički izgled), mjesta, školskih obaveza (raspored časova, školski pribor), slobodnih aktivnosti, zdravih životnih navika, vremenskih promjena, životinja i ugroženih životinjskih vrsta, interesovanja i hobija, kupovine, običaja određenih praznika i festivala, osnovnih obilježja grada, prirodnog bogatstva i ljepota domovine, sunčevog sistema;

preporučavanje sadašnjih i prošlih događaja; planiranje budućnosti; izražavanje stavova (ne)slaganja i osjećaja; leksičke strukture (afiksi, antonimi, sinonimi, homofoni, homografi, složenice, kolokacije i idiomi) i gramatičke strukture (imenice, zamjenice, pridjevi, determinatori, brojevi, pomoćni i modalni glagoli, glagolska vremena (prošlo vrijeme -المضارع الماضي- sadašnje vrijeme), veznici, priloz i prijedlozi, ključni znakovi interpunkcije i vremenske rečenice).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

1. Mogućnosti efikasnog učenja i podučavanja – metodičke smjernice:

1.1. Preporuke za realizaciju tema:

Preporučene teme na ovom nivou se postepeno proširuju, primjerene su uzrastu, jezičkom razvoju i interesovanjima učenika. Teme se mogu izučavati zasebno ili u kombinaciji.

1.2. Preporuke za realizaciju leksičkih i gramatičkih struktura:

Vokabular na ovom nivou je u skladu sa temama koje se obrađuju s ciljem funkcionalnije upotrebe. Prilikom uvježbavanja leksičkih i gramatičkih struktura, potrebno je poticati aktivni angažman učenika, stvoriti bogato okruženje riječima i izrazima u učionici (panoi, poster, oblaci s riječima) i ponuditi širok spektar aktivnosti u kojima će učenik koristiti ove strukture kako bi postale dio produktivnog i svakodnevnog vokabulara. Osim ključnih riječi usko vezanih za tematiku, učenici postepeno usvajaju i ponavljaju leksičke strukture prilagođene njihovom jezičkom i kognitivnom razvoju vodeći računa o povezanosti sa drugim nastavnim predmetima. Gramatičke strukture učenici usvajaju prema modelu, odnosno uočavaju obrasce u okviru pročitano ili slušano teksta, koje potom koriste u govoru i pisanju.

2. Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije:

Horizontalno umrežavanje podrazumijeva sadržaje formom povezane sa predmetima Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (e-mail, pismo, projekti, skraćena djela svjetskih klasika, npr. Jules Verne, Jonathan Swift; praznici), Prvi strani jezik (funkcionalna upotreba jezika) i tematski sa predmetima Biologija (ljudsko tijelo, bolesti i zdravlje, zagađenje, recikliranje), Geografija (planine, gradovi, kosmos, sunčev sistem, vrijeme i klimatske promjene, ugrožene vrste), Historija (računanje vremena i hronologija događaja; kulturno-historijsko nasljeđe BiH), Muzička kultura

(muzika kao stimulus), Likovna kultura (ilustriranje sadržaja; djelo kao vizuelni stimulus), Tjelesni i zdravstveni odgoj (hip-hop, moderni i latinoamerički plesovi - poveznica i sa temom Umjetnost; ponašanje na snijegu i skijalištu: ski oprema - odijelo, kapa, kaciga, rukavice, pancericke, skije i štapovi; zdrave navike), Informatika (pretraživanje na internetu; strip, digitalni crtež, čestitka; Word – e-mail; programi *Kahoot*, *Quizlet*, *Padlet*, *Linoit*, itd.), Matematika (godine i datumi, tabele, piktogrami, dijagrami, razlomci, jedinice za mjerenje).

3. Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija:

Savremena nastava arapskog jezika treba da teži razvijanju sljedećih kompetencija kod učenika: jezičko-komunikacijska kompetencija, učiti kako se uči, društvena i građanska kompetencija, poduzetnička kompetencija, interkulturalna kompetencija, digitalna kompetencija i kreativno-produktivna kompetencija.

U 6. razredu poseban akcenat je na razvijanju jezičko-komunikacijske kompetencije, učiti kako se uči, kreativno-produktivne kompetencije, interkulturalne kompetencije i digitalne kompetencije.

Kompetencijski pristup omogućava učeniku aktivnu primjenu jezičkih znanja i funkcionalnog jezika u prenošenju poruka i sadržaja na arapskom jeziku.

Razvijanje vlastite odgovornosti prema učenju, upornost, motivacija, samopouzdanje i samostalnost u učenju su od primarnog značaja u ovladavanju stranim jezikom na ovom nivou. Poticanje na otvorenost u izražavanju, podizanje samopouzdanja ima za cilj kreativnog i produktivnog učenika. Izražavanje vlastitog mišljenja, razvijanje empatije, kritičko promišljanje o vlastitoj i drugim kulturama, o sebi, drugom i drugačijem je od izuzetne važnosti u učenju i podučavanju arapskog jezika. Upotrebom tehnologije u nastavi učenik razvija kreativnost i inovativnost koje su imperativ savremenog obrazovnog procesa.

► Osnovno ► 7.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 3

A

SLUŠANJE I RAZUMIJEVANJE SLUŠANOG SADRŽAJA

A.7.1

A1.1. Tumači slušani sadržaj koristeći strategije slušanja razvijajući pozitivan stav prema aktivnom slušanju.

A1.1.1. Prepoznaje osnovne informacije iz kratkog i jednostavnog teksta poznate tematike.

A1.1.2. Povezuje osnovne informacije iz kratkog teksta poznate tematike iz svakodnevnog života.

A1.1.3. Odgovara jednostavnom rečenicom na pitanja otvorenog tipa na osnovu slušanog sadržaja.

SJZ-1.1.2

A.7.2

A2.1. Koristi vokabular, jezičke strukture i zakonitosti, te analizira specifičnosti izgovora slušanog sadržaja.

A2.1.1. Prepoznaje jezičke strukture.

A2.1.2. Prepoznaje osnovne gramatičke strukture tokom ili nakon slušanja kratkog audio i/ili multimedijalnog teksta iz svakodnevnog života.

A2.1.3. Koristi pravilan izgovor novih riječi i jezičkih struktura kratkog slušanog audio i/ili multimedijalnog sadržaja.

SJZ-1.2.1

A.7.3

A3.1. Promišlja o obrascima sporazumijevanja u svakodnevnom interkulturalnim kontekstima.

A3.1.1. Pronalazi osnovne činjenice i obilježja kulture zemalja arapskog govornog područja i vlastite kulture pri slušanju kratkog teksta.

A3.1.2. Koristi osnovne obrasce sporazumijevanja u simuliranim interkulturalnim susretima tokom ili nakon slušanja prepoznajući povezanost jezika i kulture.

A3.1.3. Razumjeva pojašnjenja nastavnika, otvoreno i radozno reagujući na strane i nerazumljive sadržaje tokom slušanja.

A3.1.4. Prepoznaje konkretne primjere pozitivnih načina ophođenja prema pripadnicima drugih kultura u različitim kontekstima slušanja u svakodnevnom životu.

SJZ-1.3.1

A.7.4

A3.2. Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u okviru interkulturalnosti.

A3.2.1. Koristi informatičke alate u online nastavi (link, kratki tekstovi).

A3.2.2. Izražava ključne poruke u različitim medijskim formatima kroz slušani sadržaj.

SJZ-1.3.2

B

ČITANJE I RAZUMIJEVANJE PROČITANOG SADRŽAJA

B.7.1

B.1.1. Čita s razumijevanjem različite vrste tekstova i digitalnih sadržaja, koristeći strategije čitanja i informacijsko-komunikacijske tehnologije.

B1.1.1. Čita jednostavne i kratke dijaloge poznate tematike, koristeći osnovne strategije čitanja.

B1.1.2. Prepoznaje ključne informacije iz pročitanoog kratkog teksta poznate tematike.

B1.1.3. Koristi različite izvore za čitanje kao što su informacijsko-komunikacijske tehnologije i školsku biblioteku, razvijajući pozitivan stav prema čitanju.

SJZ-2.1.1

B.7.2

B2.1. Koristi različite strategije čitanja prilikom usvajanja i analize nepoznatih riječi, jezičkih struktura i fonetskih zakonitosti.

B2.1.1. Čita pravilno kratke tekstove uz odgovarajuću intonaciju, prateći znakove interpunkcije.

B2.1.2. Prepoznaje značenje novih jezičkih struktura u kratkim pročitanim tekstovima poznate tematike.

B2.1.3. Proširuje vokabular novim riječima iz kratkih tekstova poznate tematike, koristeći dvojezični rječnik.

B2.1.4. Prepoznaje osnovne gramatičke strukture nakon pročitanoog kratkog teksta poznate tematike.

SJZ-2.1.2

<p>B.7.3</p> <p>B3.1. Istražuje jezik, kulturu i demokratske vrijednosti zemalja arapskog govornog područja i vlastite kulture.</p>	<p>B3.1.1. Upotrebljava činjenice o obilježjima, običajima i kulturnim znamenitostima vlastite zemlje i zemalja arapskog govornog područja na osnovu pročitanog kratkog teksta.</p> <p>B3.1.2. Identifikuje o značajnim saznanjima o arapskim zemljama i kulturama.</p> <p>B3.1.3. Otkriva osnovne činjenice o državnim i vjerskim praznicima na osnovu pročitanog kratkog sadržaja i vizuelnog i/ili multimedijalnog poticaja.</p> <p>B3.1.4. Upoznaje primjere poštivanja vlastite i drugih kultura, razvijajući pozitivan stav prema humanističkim vrijednostima.</p>
<p>SJZ-2.3.1</p>	
<p>B.7.4</p> <p>B3.2. Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u okviru interkulturalnosti.</p>	<p>B3.2.1. Koristi informatičke alate u online nastavi pri čitanju kratkog teksta (kvizovi, prezentacije).</p> <p>B3.2.2. Otkriva ključne poruke u različitim medijskim formatima na osnovu pročitanih kratkih tekstova (reklamni poster, strip, animirani film ili multimedijalni sadržaj).</p>
<p>SJZ-2.3.2</p>	
<p>C</p> <p>GOVOR I USMENA KOMUNIKACIJA</p>	
<p>C.7.1</p> <p>C1.1. Učestvuje u različitim oblicima govorne produkcije koristeći obilježja formalnog i neformalnog standardnog jezika.</p>	<p>C1.1.1. Prepričava jednostavne tekstove odgovarajućom intonacijom.</p> <p>C1.1.2. Odgovara jednostavnom i kratkom rečenicom na pitanja poznate tematike.</p> <p>C1.1.3. Odgovara pravilno i kratko na pitanja otvorenog tipa.</p>
<p>SJZ-3.1.1</p>	
<p>C.7.2</p> <p>C2.1. Koristi različite komunikacijske strategije u govoru na arapskom jeziku.</p>	<p>C2.1.1. Učestvuje u kratkim i jednostavnim razgovorima o poznatoj tematici prema utvrđenim smjernicama uz poticaj nastavnika.</p> <p>C2.1.2. Koristi osnovne obrasce komunikacije povezujući kraće cjeline sa prethodno naučenim.</p> <p>C2.1.3. Održava kontakt očima u interakciji postavljajući sagovorniku više podpitanja.</p>
<p>SJZ-3.3.1</p>	
<p>C.7.3</p> <p>C3.1. Primjenjuje govor promišljajući o obrascima sporazumijevanja u različitim interkulturalnim kontekstima.</p>	<p>C3.1.1. Oponaša ključne obrasce uljudnog ophođenja prihvatajući različitosti između sebe i drugih/drugačijih.</p> <p>C3.1.2. Identifikuje ključne činjenice i obilježja kulture zemalja arapskog govornog područja u realnom ili digitalnom okruženju.</p>

C.7.4

C3.2. Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u kontekstu i interkulturalnosti.

C3.2.1. Koristi informatičke alate u online nastavi (link, kvizovi, prezentacije).

C3.2.2. Identifikuje ključne poruke u različitim medijskim formatima.

SJZ-3.3.1

D

PISANJE I PISMENO SPORAZUMIJEVANJE

D.7.1

D1.1. Piše različite vrste tekstova uz upotrebu rječnika i usvojenog vokabulara, poštujući pravopisna pravila i jezičke zakonitosti.

D1.1.1. Piše kratke tekstove poznate tematike poštujući znakove interpunkcije, pravopisna pravila i jezičke zakonitosti.

D1.1.2. Koristi dvojezični rječnik u svrhu obogaćivanja vokabulara.

SJZ-4.1.1

D.7.2

D2.1. Koristi različite strategije pisanja kreativnih i funkcionalnih tekstova u svrhu efikasne komunikacije i izražavanja mišljenja u stvarnom i digitalnom okruženju.

D2.1.1. Piše kratke tekstove poznate tematike koristeći jednostavne forme (e-mail, projekti).

D2.1.2. Koristi jednostavne strategije kreativnog i vođenog pisanja opisujući ljude, sadašnje i prošle događaje.

SJZ-4.2.1

D.7.3

D3.1. Piše različite vrste tekstova na osnovu interkulturalnih iskustava, promišljajući o činjenicama i obilježjima vlastite i drugih kultura.

D3.1.1. Piše kratke sadržaje/tekstove prema smjernicama nastavnika, koristeći osnovne činjenice i obilježja vlastite kulture i kulture zemalja arapskog govornog područja.

D3.1.2. Koristi jednostavne obrasce uljudnog ophođenja pri pisanju kratkog sastava o svakodnevnom životu, prošlim događajima i digitalnom okruženju.

SJZ-4.2.3

D.7.4

D3.2. Razvija proces pisanja i kreativno pisanje

D3.2.1. Prepoznaje glavne i sporedne likove u pročitanoj kratkom tekstu.

D3.2.2. Odgovara na pitanja o pročitanoj tekstu.

D3.2.3. Piše hronološki redoslijed događaja u pročitanoj tekstu na osnovu ponuđenog slikovnog poticaja.

SJZ-4.3.1

D.7.5

D3.3. Obogaćuje vokabular, koristi rječnik i informacijsko-komunikacijske tehnologije

D3.3.1. Primjenjuje osnovne informatičke alate u online nastavi pri pisanju, uređivanju kratkih sadržaja (e-mail, prezentacije).

SJZ-4.3.2

KLJUČNI SADRŽAJI

U 7. razredu se u svrhu obrade ključnih sadržaja mogu koristiti teme kao što su: Porodica i društvo (dom, porodični odnosi, prijateljstvo), Obrazovanje (obrazovni sistem u BiH), Sport i zdravlje (ljudsko tijelo, zdrava ishrana i zdrav način života, vrste sportova), Priroda i ekologija (ugrožene životinjske vrste i očuvanje okoliša), Nauka i tehnologija (digitalni alati), Umjetnost (muzika, moda, film i književnost), Medijska kultura (društvene mreže i virtuelni svijet), Slobodno vrijeme i zabava (hobi i interesovanja, putovanja), Kultura, tradicija i običaji drugih naroda (kulture i običaji zemalja svijeta, praznici), Moja domovina (kultura, običaji, praznici).

Od velike važnosti je obraditi funkcionalnu upotrebu jezičkih sadržaja predstavljanje sebe i drugih; imenovanje, opisivanje i poređenje predmeta, pojava i koncepata; tumačenje činjenica i značenja, te analiziranje navedenih sadržaja; leksičke strukture (afiksi, antonimi i sinonimi, homofoni i homografi, složenice, kolokacije i idiomi); i gramatičke strukture (imenice, zamjenice, pridjevi, brojevi, pomoćni i modalni glagoli, glagolska vremena), veznici, prilozi i prijedlozi, ključni znakovi interpunkcije.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

1. Mogućnosti efikasnog učenja i podučavanja – metodičke smjernice:

1.1. Preporuke za realizaciju tema:

Preporučene teme su prilagođene trendu i promjenama u društvu i svijetu, te ih je moguće i dalje proširivati, a u skladu sa potencijalima učenika, njihovim jezičkim razvojem i interesovanjima. Teme se mogu izučavati zasebno ili u kombinaciji.

1.2. Preporuke za realizaciju leksičkih i gramatičkih struktura:

Prilikom uvježbavanja leksičkih i gramatičkih struktura potrebno je poticati aktivni angažman učenika, aktivirati osnovne strategije učenja, stvoriti bogato okruženje riječima i izrazima u učionici (panoi, poster, mape uma) i ponuditi širok spektar aktivnosti u kojima će učenik aktivno koristiti te jezičke i gramatičke strukture. Osim ključnih riječi usko vezanih za tematiku, učenici postepeno usvajaju i ponavljaju leksičke strukture koje su prilagođene jezičkom i kognitivnom razvoju učenika vodeći računa o povezanosti sa drugim nastavnim predmetima. Na osnovu slušanog ili pročitanog teksta, kojeg učenici kasnije koriste u govoru i pisanju, gramatičke strukture se usvajaju prema obrascu. Leksičke i gramatičke strukture se podučavaju u kombinaciji. Preporučeni pristupi u realizaciji ishoda kroz ključne sadržaje, smjernice i korelaciju su: komunikacijski pristup, kooperativno učenje, projektno učenje i učenje utemeljeno na zadatku.

2. Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije:

Horizontalno umrežavanje u višim razredima iz oblasti slušanja, čitanja, govora i pisanja podrazumijeva duže audio, printane i pisane sadržaje formom povezane sa predmetima Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (e-mail, pismo, prezentacija, lektire i skraćena djela svjetskih klasika), Prvi strani jezik (funkcionalna upotreba jezika), Fizika (mjerne jedinice; vrijeme, temperatura, masa, površina, zapremina), Biologija (zaštita okoliša, ugrožene vrste u BiH, biološka otkrića – nauka; zdravlje i mjere prevencije bolesti), Hemija (voda, zagađenje), Geografija (zemlje, narodi i ličnosti Evrope,

kolonijalna osvajanja, turizam), Historija (BiH, Arabijski poluotok), Matematika (decimalni brojevi, pridjevi za količinu, procenat; oblici: pravougaonik, kvadrat, romb, trapez, deltoid), Muzička kultura (pjesme i muzički žanrovi), Likovna kultura (ilustriranje slušanog ili pročitanog sadržaja, umjetnička djela kao vizuelni stimulus), Tjelesni i zdravstveni odgoj (ekipni i pojedinačni sportovi; planinarenje, orijentacija, piramida pravilne ishrane), Informatika (audio-video digitalni zapisi, dvojezični e-rječnik, e-mail, dnevnik, crtež, čestitka, prezentacija, strip; programi *Kahoot*, *Quizlet*, *Padlet* itd.) kao i sadržajima Odjeljenjske zajednice (lični razvoj, porodica, međuljudski odnosi, doprinos lokalnoj zajednici).

3. Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija:

Savremena nastava arapskog jezika treba da teži razvijanju sljedećih kompetencija kod učenika na svim nivoima podučavanja i učenja, prilagođenih razvoju učenika:

Jezičko-komunikacijska kompetencija: Kompetencijski pristup u savremenoj nastavi omogućava učeniku aktivnu primjenu jezičkih znanja i funkcionalnog jezika u prenošenju poruka i sadržaja na arapskom jeziku, kao i spoznavanje osnovnih vrsta i uzoraka komunikacije.

Učiti kako se uči: Razvijanje vlastite odgovornosti prema učenju, upornost, motivacija i samopouzdanje su od primarnog značaja u ovladavanju stranim jezikom. Potrebno je da se učenik konstantno podstiče na samoprocjenu kao sastavni dio procesa razvoja, samostalnost u učenju, te na svjesnu upotrebu različitih strategija učenja jezika s ciljem njegove usmene i pismene primjene u praksi.

Društvena i građanska kompetencija: Savremena nastava arapskog jezika podrazumijeva i upoznavanje učenika sa ljudskim pravima, odgovornostima građanina svijeta i sociokulturnim i interkulturalnim normama i pravilima na način koji će učenicima biti zanimljiv (projektni rad), ali i primjenjiv u njihovim odnosima sa vlastitom i drugim kulturama i zajednicama.

Poduzetnička kompetencija: U nastavi se treba poticati i podržavati inicijativa učenika i preuzimanje rizika, te sa učenicima zajednički raditi na poduzetničkim aktivnostima. Proaktivno djelovanje na promjene u društvu se potiče radom na savremenim i društveno-korisnim projektima, a stimuliše se saradnja, timski rad, liderstvo, i osjećaj odgovornosti prema vlastitom i zajedničkom radu i životu.

Interkulturalna kompetencija: Konstruktivno izražavanje vlastitog mišljenja i nedoumica, razvijanje empatije, kritičko promišljanje o vlastitoj i drugim kulturama, o sebi, drugom i drugačijem, te promovisanje nenasilne komunikacije i rješavanja sukoba ili nesporazuma je od izuzetne važnosti u učenju i podučavanju arapskog jezika.

Digitalna kompetencija: Tehnologija u nastavi arapskog jezika se može koristiti u svrhu razvijanja učenikove kreativnosti, inovativnosti i uključivanja u društvo. Međutim, nezaobilazan je rad na kritičkom korištenju informacijsko-komunikacijske tehnologije za pronalaženje, produkciju, predstavljanje i vrednovanje informacija, kao i za odgovorno učestvovanje u virtuelnim razmjenama. Pored toga, treba poticati i preispitivanje uloge engleskog jezika u 21. vijeku sa razvojem tehnologije i globalizacijom.

Kreativno-produktivna kompetencija: Razvijanje različitog kulturnog izražavanja, otvorenosti i sposobnosti tolerisanja suprotnih ideja, donošenje zaključaka nezavisno i uzimajući u obzir više perspektiva, i razvijanje pozitivnog stava i sistema vrijednosti prema svijetu i sebi ima za cilj da stvori kreativnog i produktivnog učenika, a kasnije kompetentnu mladu osobu.

► Osnovno ► 8.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 4

A

SLUŠANJE I RAZUMIJEVANJE SLUŠANOG SADRŽAJA

A.8.1

A1.1. Tumači slušani sadržaj koristeći strategije slušanja razvijajući pozitivan stav prema aktivnom slušanju.

A1.1.1. Povezuje osnovne informacije iz kratkog i jednostavnog teksta poznate tematike.

A1.1.2. Koristi osnovne informacije iz kratkog slušanog sadržaja poznate tematike.

A1.1.3. Odgovara kratkom rečenicom na složenija pitanja otvorenog tipa na osnovu slušanog sadržaja.

SJZ-1.1.1

A.8.2

A2.1. Koristi vokabular, jezičke strukture i zakonitosti, te analizira specifičnosti izgovora slušanog sadržaja.

A2.1.1. Prepoznaje jezičke strukture.

A2.1.2. Koristi osnovne leksičke i gramatičke strukture tokom ili nakon slušanja kratkog audio/i/ili multimedijalnog teksta iz svakodnevnog života.

A2.1.3. Koristi pravilan izgovor novih riječi i jezičkih struktura kratkog slušanog audio i/ili multimedijalnog sadržaja.

SJZ-1.1.2

A.8.3

A3.1. Promišlja o obrascima sporazumijevanja u svakodnevnim interkulturalnim kontekstima.

A3.1.1. Prepoznaje osnovne činjenice i obilježja kulture zemalja arapskog govornog područja/drugih kultura i vlastite kulture pri slušanju kratkog teksta.

A3.1.2. Koristi obrasce sporazumijevanja u simuliranim interkulturalnim susretima tokom ili nakon slušanja prepoznajući povezanost jezika i kulture.

A3.1.3. Upotrebljava pojašnjenja nastavnika, reagujući na strane i nerazumljive sadržaje tokom slušanja.

A3.1.4. Upotrebljava konkretne primjere pozitivnih načina ophođenja prema pripadnicima drugih kultura u različitim kontekstima slušanja u svakodnevnom životu.

SJZ-1.3.1

A.8.4

Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u okviru interkulturalnosti

A3.2.1. Prezentuje kratke sadržaje poznate tematike koristeći informatičke alate u online nastavi tokom i nakon slušanja.

A3.2.2. Koristi ključne pojmove u različitim medijskim formatima kroz slušani sadržaj.

A3.2.3. Navodi prednosti/nedostatke informacijsko-komunikacijske tehnologije o odnosima među vršnjacima tokom i nakon slušanog sadržaja.

SJZ-1.2.2

B

ČITANJE I RAZUMIJEVANJE PROČITANOG SADRŽAJA

<p>B.8.1 B1.1. Čita s razumijevanjem različite vrste tekstova i digitalnih sadržaja, koristeći strategije čitanja i informacijsko-komunikacijske tehnologije.</p>	<p>B1.1.1. Čita jednostavne i kratke tekstove , koristeći osnovne strategije čitanja. B1.1.2. Prepoznaje ključne informacije iz pročitano g sadržaja. B1.1.3. Koristi različite izvore za čitanje kao što su informacijsko-komunikacijske tehnologije i školsku/gradsku biblioteku, razvijajući pozitivan stav prema čitanju. B1.1.4. Odgovara na kratka pitanja preispitujući vlastito razumijevanje pročitano g teksta.</p>
<p>SJZ-2.1.1</p>	
<p>B.8.2 Koristi različite strategije čitanja prilikom usvajanja i analize nepoznatih riječi, jezičkih struktura i fonetskih zakonitosti.</p>	<p>B2.1.1. Čita pravilno tekstove srednje dužine uz odgovarajuću intonaciju i naglasak, prateći znakove interpunkcije. B2.1.2. Prepoznaje značenje novih jezičkih struktura u pročitanim tekstovima srednje dužine poznate tematike. B2.1.3. Obogaćuje vokabular novim riječima iz tekstova srednje dužine poznate tematike, koristeći dvojezični rječnik. B2.1.4. Prepoznaje osnovne gramatičke strukture nakon pročitano g kratko g teksta poznate tematike</p>
<p>SJZ-2.1.2</p>	
<p>B.8.3 B3.1. Istražuje jezik, kulturu i demokratske vrijednosti zemalja arapsko g govorno g područja i vlastite kulture.</p>	<p>B3.1.1. Upoređuje sličnosti i različitosti o obilježjima, običajima i kulturnim znamenitostima vlastite zemlje i zemalja arapsko g govorno g područja na osnovu pročitano g teksta srednje dužine. B3.1.1. Identifikuje o različitim saznanjima o arapskim zemljama i kulturama. B3.1.3. Koristi osnovne činjenice o državnim i vjerskim praznicima na osnovu pročitano g teksta srednje dužine i vizuelno g i/ili multimedijalnog poticaja. B3.1.4. Prepoznaje primjere poštivanja vlastite i drugih kultura, razvijajući pozitivan stav prema humanističkim i društvenim vrijednostima.</p>
<p>SJZ-2.2.1</p>	
<p>B.8.4 B3.2. Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u okviru interkulturalnosti.</p>	<p>B3.2.1. Prezentuje kratke sadržaje poznate tematike koristeći informatičke alate u online nastavi na osnovu pročitano g teksta srednje dužine. B3.2.2. Prepoznaje ključne pojmove u različitim medijskim formatima na osnovu pročitano g kratko g sadržaja. B3.2.3. Prepoznaje prednosti/nedostatke informacijsko-komunikacijske tehnologije o odnosima među vršnjacima tokom i nakon čitanja.</p>
<p>SJZ-2.3.2</p>	

C **GOVOR I USMENA KOMUNIKACIJA**

C.8.1

C1.1. Učestvuje u različitim oblicima govorne produkcije koristeći obilježja

- C1.1.1. Prepričava kratke tekstove odgovarajućom intonacijom.
C1.1.2. Učestvuje u kratkom i jednostavnom razgovoru poznate tematike.

formalnog i neformalnog standardnog jezika.	C1.1.3. Odgovara pravilno kratkom rečenicom na pitanja otvorenog tipa.
SJZ-3.1.1	
C.8.2	
C2.1. Koristi različite komunikacijske strategije u govoru na arapskom jeziku.	C2.1.1. Kreira razgovor srednje dužine prema utvrđenim smjernicama uz poticaj nastavnika. C2.1.2. Koristi obrasce komunikacije poznate tematike povezujući cjeline srednje dužine sa prethodno naučenim.
SJZ-3.1.2	
C.8.3	
C3.1. Primjenjuje govor promišljajući o obrascima sporazumijevanja u različitim interkulturalnim kontekstima.	C3.1.1. Demonstrira ključne obrasce uljudnog ophođenja prihvatajući različitosti između sebe i drugih/drugačijih. C3.1.2. Povezuje ključne činjenice i obilježja kulture zemalja arapskog govornog područja u realnom ili digitalnom okruženju.
SJZ-3.2.1	
C.8.4	
C3.2. Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u kontekstu i interkulturalnosti	C3.2.1. Prezentuje kratke sadržaje poznate tematike koristeći informatičke alate u online nastavi. C3.2.2. Koristi ključne pojmove u različitim medijskim formatima. C3.2.3. Navodi prednosti/nedostatke informacijsko-komunikacijske tehnologije o odnosima među vršnjacima.
SJZ-3.3.1	

D

PISANJE I PISMENO SPORAZUMIJEVANJE

D.8.1	
D1.1. Piše različite vrste tekstova uz upotrebu usvojenog vokabulara, poštujući pravopisna pravila i jezičke zakonitosti.	D1.1.1. Piše tekstove srednje dužine poštujući znakove interpunkcije, pravopisna pravila i jezičke zakonitosti. D1.1.2. Koristi dvojezični rječnik u svrhu obogaćivanja vokabulara.
SJZ-4.1.1	
D.8.2	
D2.1. Koristi različite strategije pisanja kreativnih i funkcionalnih tekstova u svrhu efikasne komunikacije i izražavanja mišljenja u stvarnom i digitalnom okruženju.	D2.1.1. Piše tekstove poznate tematike koristeći različite forme pri pisanju (formalni/neformalni e-mail, projekti, dnevnik, blogovi). D2.1.2. Koristi različite strategije i tehnike kreativnog i vođenog pisanja opisujući ljude, događaje, doživljaje.
SJZ-4.1.2	

D.8.3

D3.1. Piše različite vrste tekstova na osnovu interkulturalnih iskustava, promišljajući o činjenicama i obilježjima vlastite i drugih kultura.

D3.1.1. Piše sadržaje/tekstove srednje dužine koristeći osnovne činjenice i obilježja vlastite kulture i kulture zemalja arapskog govornog područja na osnovu smjernica nastavnika.

D3.1.2. Koristi obrasce uljudnog ophođenja u pisanju sastava srednje dužine o sadašnjim, prošlim i budućim događajima i digitalnom okruženju.

SJZ-4.2.3

D.8.4

D3.2. Razvija proces pisanja i kreativno pisanje

D3.2.1. Identifikuje glavne, sporedne likove, mjesto i vrijeme dešavanja u pročitanoj tekstu srednje dužine.

D3.2.2. Tumači sadržaje iz teksta srednje dužine odgovarajući na pitanja.

D3.2.3. Piše hronološki redoslijed događaja u pročitanoj tekstu srednje dužine.

SJZ-4.2.2

D.5.5

D3.5. Obogaćuje vokabular, koristi rječnik i informacijsko komunikacijske tehnologije

D3.3.1. Primjenjuje osnovne informatičke alate u online nastavi pri pisanju, uređivanju i kreiranju kratkih sadržaja (e-mail, prezentacije).

SJZ-4.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

8. razredu se u svrhu obrade ključnih sadržaja mogu koristiti teme kao što su: Porodica i društvo (odnosi unutar porodice, prijateljstvo, problemi mladih, prihvatljivo i neprihvatljivo ponašanje), Obrazovanje (obrazovni sistem u BiH, obrazovni sistemi na području Saudijske Arabije), Sport i zdravlje (ljudsko tijelo, zdrava ishrana i način života, bolesti, vrste sportova), Priroda i ekologija (ugrožene životinjske vrste i očuvanje okoliša, klimatske promjene), Nauka i tehnologija (izumi i poznati domaći i svjetski naučnici), Umjetnost (muzika, moda, film i književnost, likovna umjetnost), Medijska kultura (digitalni mediji, društvene mreže), Slobodno vrijeme i zabava (hobi i interesovanja, putovanja, kupovina), Kultura, tradicija i običaji drugih naroda (kulture i običaji zemalja svijeta, praznici i legende) i Moja domovina (kultura, običaji, praznici, poznate ličnosti).

Funkcionalna upotreba jezičkih sadržaja se odnosi na: predstavljanje sebe i drugih; imenovanje zdravstvenih problema; opisivanje karakternih osobina, prirodnog bogatstva, kulturno-historijskih spomenika i poznatih ličnosti; poređenje mjesta, modnih trendova i obrazovnih sistema; prepričavanje sadašnjih i prošlih događaja i planiranje budućnosti; tumačenje obilježja kultura arapskih zemalja te analiziranje navedenih sadržaja; leksičke strukture (afiksi, antonimi, homofoni i homografi, složenice, kolokacije i idiomi); i gramatičke strukture (imenice, zamjenice, pridjevi, atributivna sintagma, genitivna veza brojevi, pomoćni i modalni glagoli, glagolska vremena (prošlo, sadašnje i buduće), infinitiv (masdar), prilozi, prijedlozi i veznici, ključni znakovi interpunkcije, odnosne rečenice, te imenska i glagolska rečenica.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

1. Mogućnosti efikasnog učenja i podučavanja – metodičke smjernice:

1.1. Preporuke za realizaciju tema:

Preporučene teme su prilagođene trendu i promjenama u društvu i svijetu, te ih je moguće i dalje proširivati, modernizovati i prilagođavati u praksi, a u skladu sa potencijalima učenika, njihovim jezičkim razvojem i interesovanjima. Teme se mogu izučavati zasebno ili u kombinaciji.

1.2. Preporuke za realizaciju leksičkih i gramatičkih struktura:

Prilikom uvježbavanja i upotrebe leksičkih i gramatičkih struktura potrebno je poticati aktivni angažman učenika, aktivirati različite strategije učenja, stvoriti bogato okruženje u učionici (panoi, posteri, mape uma) i ponuditi širok spektar aktivnosti u kojima će učenik koristiti te jezičke i gramatičke strukture kako bi postale dio svakodnevnog izražavanja. Učenici postepeno usvajaju i ponavljaju leksičke strukture koje su prilagođene jezičkom i kognitivnom razvoju učenika vodeći računa o povezanosti sa drugim nastavnim predmetima. Gramatičke strukture učenici usvajaju prema modelu, odnosno uočavaju obrasce u okviru pročitanoog ili slušanog teksta koje potom koriste u govoru i pisanju. Leksičke i gramatičke strukture se podučavaju u internoj ili međusobnoj kombinaciji, u zavisnosti od definisanih funkcija povezanih sa vještinama govora, slušanja, čitanja i pisanja. Preporučeni pristupi u realizaciji ishoda kroz ključne sadržaje, smjernice i korelaciju su: komunikacijski pristup, kooperativno učenje, projektno učenje i učenje utemeljeno na zadatku.

2. Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije:

Horizontalno umrežavanje podrazumijeva duže audio, printane i pisane sadržaje formom povezane sa predmetima Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (lektire i skraćena djela svjetskih klasika), Prvi strani jezik (funkcionalna upotreba jezika), i tematikom sa predmetima Fizika (pojave u prirodi, štednja energije), Biologija (ljudsko tijelo, bolesti i zdravlje, živi svijet i uloga čovjeka), Hemija (voda, zagađenje), Geografija (vanevropske zemlje, narodi, kretanje, turizam), Historija (izumi i poznati domaći i svjetski naučnici, historija Arapa, BiH u vrijeme Austro-Ugarske), Matematika (računske operacije), Muzička kultura (pjesme i muzički žanrovi), Likovna kultura (ilustriranje slušanog ili pročitanoog sadržaja), Tjelesni i zdravstveni odgoj (sport i rekreacija, nasilje u sportu; zdrava ishrana, zaštita od nesreća), Informatika (digitalni sadržaji, e-mail, blog, esej, strip, prednosti i nedostaci IKT-a; programi za realizaciju online aktivnosti *Kahoot*, *Quizlet*, *Padlet*, *Linoit* itd.).

3. Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija:

Savremena nastava arapskog jezika treba da teži razvijanju sljedećih kompetencija kod učenika na svim nivoima podučavanja i učenja, prilagođenih razvoju učenika:

Jezičko-komunikacijska kompetencija: Kompetencijski pristup u savremenoj nastavi omogućava učeniku aktivnu primjenu jezičkih znanja i funkcionalnog jezika u prenošenju poruka i sadržaja na arapskom jeziku, kao i spoznavanje osnovnih vrsta i uzoraka komunikacije.

Učiti kako se uči: Razvijanje vlastite odgovornosti prema učenju, upornost, motivacija i samopouzdanje su od primarnog značaja u ovladavanju stranim jezikom. Potrebno je da se učenik konstantno podstiče na samoprocjenu kao sastavni dio procesa razvoja, samostalnost u učenju, te na svjesnu upotrebu različitih strategija učenja jezika s ciljem njegove usmene i pismene primjene u praksi.

Društvena i građanska kompetencija: Savremena nastava arapskog jezika podrazumijeva i upoznavanje učenika sa ljudskim pravima, odgovornostima građanina svijeta i sociokulturnim i interkulturalnim normama i pravilima na način koji će učenicima biti zanimljiv (projektni rad), ali i primjenjiv u njihovim odnosima sa vlastitom i drugim kulturama i zajednicama.

Poduzetnička kompetencija: U nastavi se treba poticati i podržavati inicijativa učenika i preuzimanje rizika, te sa učenicima zajednički raditi na poduzetničkim aktivnostima. Proaktivno djelovanje na promjene u

društvu se potiče radom na savremenim i društveno-korisnim projektima, a stimuliše se saradnja, timski rad, liderstvo, i osjećaj odgovornosti prema vlastitom i zajedničkom radu i životu.

Interkulturalna kompetencija: Konstruktivno izražavanje vlastitog mišljenja i nedoumica, razvijanje empatije, kritičko promišljanje o vlastitoj i drugim kulturama, o sebi, drugom i drugačijem, te promovisanje nenasilne komunikacije i rješavanja sukoba ili nesporazuma je od izuzetne važnosti u učenju i podučavanju engleskog jezika.

Digitalna kompetencija: Tehnologija u nastavi arapskog jezika se može koristiti u svrhu razvijanja učenikove kreativnosti, inovativnosti i uključivanja u društvo. Međutim, nezaobilazan je rad na kritičkom korištenju informacijsko-komunikacijske tehnologije za pronalaženje, produkciju, predstavljanje i vrednovanje informacija, kao i za odgovorno učestvovanje u virtuelnim razmjenama. Pored toga, treba poticati i preispitivanje uloge arapskog jezika u 21. vijeku sa razvojem tehnologije i globalizacijom.

Kreativno-produktivna kompetencija: Razvijanje različitog kulturnog izražavanja, otvorenosti i sposobnosti tolerisanja suprotnih ideja, donošenje zaključaka nezavisno i uzimajući u obzir više perspektiva, i razvijanje pozitivnog stava i sistema vrijednosti prema svijetu i sebi ima za cilj da stvori kreativnog i produktivnog učenika, a kasnije kompetentnu mladu osobu.

► Osnovno ► 9.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 5

A

SLUŠANJE I RAZUMIJEVANJE SLUŠANOG SADRŽAJA

A.9.1

A1.1. Tumači slušani sadržaj koristeći strategije slušanja razvijajući pozitivan stav prema aktivnom slušanju.

A1.1.1. Objašnjava informacije jednostavnog i kratkog teksta razlikujući bitne od nebitnih informacija.

A1.1.2. Bira ključne informacije iz slušanog sadržaja poznate tematike.

A1.1.3. Odgovara prosto-proširenom rečenicom na pitanja slušanog sadržaja.

A1.1.4. Prepoznaje glavne poruke slušanog sadržaja te ih povezuje sa vlastitim iskustvom.

SJZ-1.1.1

A.9.2

A2.1. Koristi vokabular, jezičke strukture i zakonitosti, te analizira specifičnosti izgovora slušanog sadržaja.

A2.1.1. Prepoznaje jezičke strukture i zaključuje o pravilima njihove tvorbe i upotrebe.

A2.1.2. Koristi jednostavnije leksičke i gramatičke strukture tokom ili nakon slušanja ili istovremenog čitanja i slušanja teksta audio i/ili multimedijalnog teksta iz svakodnevnog života.

A2.1.3. Koristi jezičke strukture u kontekstu i smišlja njihove vlastite primjere.

SJZ-1.1.2

A.9.3

A3.1. Promišlja o obrascima sporazumijevanja u svakodnevnim interkulturalnim kontekstima.

A3.1.1. Upotrebljava osnovne činjenice i obilježja kulture zemalja arapskog govornog područja/drugih kultura i vlastite kulture pri slušanju kratkog teksta

A3.1.2. Ocjenjuje svoje viđenje razlika između arapske i svoje kulture.

A3.1.3. Rješava samostalno strane i nerazumljive sadržaje tokom slušanja pronalazeći ispravna i konstruktivna rješenja na osnovu konteksta.

A3.1.4. Upoređuje kulturne sličnosti i razlike i razvija svijest o vlastitoj kulturi.

SJZ-1.2.1

A.9.4

A3.2. Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u okviru interkulturalnosti

A3.2.1. Prezentuje sadržaje srednje dužine poznate tematike koristeći informatičke alate u online nastavi tokom i nakon slušanja.

A3.2.2. Objašnjava pojmove u jednostavnim medijskim formatima kroz slušani sadržaj.

A3.2.3. Navodi prednosti/nedostatke informacijsko-komunikacijske tehnologije o odnosima među vršnjacima tokom i nakon slušanja.

SJZ-1.2.2

B

ČITANJE I RAZUMIJEVANJE PROČITANOG SADRŽAJA

B.9.1

B1.1. Čita s razumijevanjem različite vrste tekstova i digitalnih sadržaja, koristeći strategije čitanja i informacijsko-komunikacijske tehnologije.

B1.1.1. Čita različite tekstove uz pravilan izgovor, akcenat i intonaciju.

B1.1.2. Pronalazi ključne informacije iz pročitanoog sadržaja.

B1.1.3. Koristi različite izvore za čitanje kao što su informacijsko-komunikacijske tehnologije i školsku/gradsku biblioteku, pokazujući pozitivan stav prema čitanju.

B1.1.4. Odgovara na pitanja srednje dužine preispitujući vlastito razumjevanje teksta.

SJZ-2.1.1

B.9.2

B2.1. Koristi različite strategije čitanja prilikom usvajanja i analize nepoznatih riječi, jezičkih struktura i fonetskih zakonitosti.

B2.1.1. Čita pravilno različite tekstove poznate tematike uz odgovarajuću intonaciju i naglasak, poštujući znakove interpunkcije.

B2.1.2. Objašnjava značenja novih jezičkih struktura u pročitanim tekstovima srednje dužine poznate tematike.

B2.1.3. Proširuje vokabular novim riječima iz različitih tekstova srednje dužine poznate tematike.

B2.1.4. Upotrebljava osnovne gramatičke strukture i zakonitosti nakon pročitanoog kratkog teksta poznate tematike.

SJZ-2.1.2

B.9.3

B3.1. Istražuje jezik, kulturu i demokratske vrijednosti zemalja arapskog govornog područja i vlastite kulture.

B3.1.1. Raspravlja o sličnostima i različitostima obilježja, običaja i kulturnih znamenitosti vlastite zemlje i zemalja arapskog govornog područja na osnovu pročitanoog teksta srednje dužine.

B3.1.2. Prikuplja informacije o arapskim zemljama i kulturama.

B3.1.3. Tumači međukulturne sličnosti i razlike u komunikaciji.

	B3.1.4. Iznosi vlastiti stav prema vlastitoj i drugim kulturama na osnovu pročitano g teksta srednje dužine.
SJZ-2.2.1	
B.9.4 B3.2. Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u okviru interkulturalnosti.	B3.2.1. Prezentuje sadržaje srednje dužine poznate tematike koristeći informatičke alate u online nastavi na osnovu pročitano g teksta. B3.2.2. Objašnjava pojmove u različitim medijskim formatima kroz pročitani sadržaj srednje dužine. B3.2.3. Navodi prednosti/nedostatke informacijsko-komunikacijske tehnologije o odnosima među vršnjacima tokom i nakon čitanja.
SJZ-2.3.2	

C GOVOR I USMENA KOMUNIKACIJA

C.9.1 C1.1. Učestvuje u različitim oblicima govorne produkcije koristeći obilježja formalnog i neformalnog standardnog jezika.	C1.1.1. Prepričava tekstove srednje dužine odgovarajućom intonacijom. C1.1.2 Učestvuje u kratkom i jednostavnom razgovoru poznate tematike. C1.1.3. Odgovara pravilno prosto-proširenom rečenicom na pitanja.
SJZ-3.1.1	
C.9.2 C2.1. Koristi različite komunikacijske strategije u govoru na arapskom jeziku.	C2.1.1. Razmjenjuje informacije o bliskim temama, navikama i aktivnostima upotrebljavajući jednostavne izraze. C2.1.2. Kreira jednostavan i kratak razgovor.
SJZ-3.2.1	
C.9.3 C3.1. Primjenjuje govor promišljajući o obrascima sporazumijevanja u različitim interkulturalnim kontekstima.	C3.1.1. Primjenjuje norme kulturnog obraćanja u vlastitoj sredini prihvatajući različitosti između sebe i drugih/drugačijih. C3.1.2. Povezuje ključne činjenice i obilježja kulture zemalja arapskog govornog područja u realnom ili digitalnom okruženju. C3.1.3. Primjenjuje u relevantnom kontekstu osnovne kulturne sličnosti/različitosti u kratkom razgovoru.
SJZ-3.3.1	
C.9.4 C3.1. Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u kontekstu i interkulturalnosti	C3.2.1. Prezentuje sadržaje srednje dužine poznate tematike koristeći informatičke alate u online nastavi. C3.2.2. Tumači pojmove u različitim medijskim formatima. C3.2.3. Navodi prednosti/nedostatke informacijsko-komunikacijske tehnologije o odnosima među vršnjacima.
SJZ-3.3.1	

D PISANJE I PISMENO SPORAZUMIJEVANJE

<p>D.9.1</p> <p>D1.1. Piše različite vrste tekstova uz upotrebu usvojenog vokabulara, poštujući pravopisna pravila i jezičke zakonitosti.</p>	<p>D1.1.1. Piše različite tekstove poznate tematike poštujući znakove interpunkcije, pravopisna pravila i jezičke zakonitosti.</p> <p>D1.1.2. Opisuje događaj iz ličnog iskustva i vlastite situacije svoje svakodnevnice koristeći se jednojezičnim i dvojezičnim rječnikom.</p>
<p>SJZ-4.2.1</p>	
<p>D.9.2</p> <p>D2.1. Koristi različite strategije pisanja kreativnih i funkcionalnih tekstova u svrhu efikasne komunikacije i izražavanja mišljenja u stvarnom i digitalnom okruženju.</p>	<p>D2.1.1. Piše različite vrste tekstova poznate tematike koristeći različite forme pri pisanju (<i>formalni/neformalni e-mail, projekti, blogovi, osnovna forma eseja</i>).</p> <p>D2.1.2. Koristi različite strategije i tehnike kreativnog i vođenog pisanja opisujući događaje i likove iz prošlosti.</p>
<p>SJZ-4.1.2</p>	
<p>D.9.3</p> <p>D3.1. Piše različite vrste tekstova na osnovu interkulturalnih iskustava, promišljajući o činjenicama i obilježjima vlastite i drugih kultura.</p>	<p>D3.1.1. Piše različite sadržaje/tekstove koristeći osnovne činjenice i obilježja vlastite kulture i kulture zemalja arapskog govornog područja.</p> <p>D3.1.2. Primjenjuje obrasce uljudnog ophođenja pri pisanju sastava srednje dužine o sadašnjim, prošlim i budućim događajima i digitalnom okruženju.</p> <p>D3.2.1. Opisuje događaje iz različitih perspektiva.</p>
<p>SJZ-4.2.3</p>	
<p>D.9.4</p> <p>Razvija proces pisanja i kreativno pisanje</p>	<p>D3.2.2. Tumači sadržaje iz priča srednje dužine kritički promišljajući i povezujući ih sa svakodnevnim životom.</p> <p>D3.2.3. Piše kratak opis glavnih likova i kratak osvrt na važne događaje u pročitanoj djelu na osnovu ponuđenog modela i uz poticaj nastavnika.</p>
<p>SJZ-4.2.2</p>	
<p>D.9.5</p> <p>D3.3. Obogaćuje vokabular, koristi rječnik i informacijsko komunikacijske tehnologije</p>	<p>D3.3.1. Kreira sadržaje srednje dužine poznate tematike koristeći informatičke alate u online nastavi (<i>web stranica, blog</i>).</p>
<p>SJZ-4.3.2</p>	

KLJUČNI SADRŽAJI

U 9. razredu se u svrhu obrade ključnih sadržaja mogu koristiti teme kao što su: Porodica i društvo (porodični odnosi i generacijski jaz, prijateljstvo, problemi mladih u savremenom svijetu i odrastanje), Obrazovanje (obrazovni sistem u BiH, poređenje obrazovnih sistema), Sport i zdravlje (ljudsko tijelo, zdrava ishrana i način života, bolesti savremenog doba, vrste sportova), Priroda i ekologija (ugrožene životinjske vrste i očuvanje okoliša, klimatske promjene), Nauka i tehnologija (grane nauke, izumi i poznati domaći i svjetski naučnici), Umjetnost (muzika, moda, film i književnost, likovna umjetnost), Medijska kultura (printani i digitalni mediji, društvene mreže), Slobodno vrijeme i zabava (hobi i interesovanja, putovanja,

kupovina), Kultura, tradicija i običaji drugih naroda (kulture i običaji zemalja svijeta, historijske ličnosti, praznici i legende), Moja domovina (kultura, običaji, poznate ličnosti, praznici i legende).

Funkcionalna upotreba jezičkih sadržaja podrazumijeva: predstavljanje sebe i drugih; imenovanje zdravstvenih problema; opisivanje karakternih osobina, prirodnog bogatstva, kulturno-historijskih spomenika, poznatih ličnosti i naučnih dostignuća; poređenje mjesta, modnih trendova, obrazovnih sistema; prepričavanje sadašnjih i prošlih događaja i planiranje budućnosti; tumačenje obilježja kultura arapskih zemalja te analiziranje navedenih sadržaja; leksičke strukture (afiksi, antonimi, homofoni i homografi, složenice, kolokacije i idiomi); i gramatičke strukture (imenice i zamjenice, pridjevi, brojevi, atributivna sintagma, genitivna veza, pomoćni i modalni glagoli, glagolska vremena (prošlo, sadašnje i buduće), prilozima, prijedlozi, veznici i uzvici, infinitiv (masdar) ključni znakovi interpunkcije, odnosne rečenice, imenska i glagolska rečenica, vremenska rečenica.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

1. **Mogućnosti efikasnog učenja i podučavanja – metodičke smjernice:**

1.1. **Preporuke za realizaciju tema:**

Preporučene teme su prilagođene trendu i promjenama u društvu i svijetu, te ih je moguće i dalje proširivati, modernizovati i prilagođavati u praksi, a u skladu sa potencijalima učenika, njihovim jezičkim razvojem i interesovanjima. Teme se mogu izučavati zasebno ili u kombinaciji.

1.2. **Preporuke za realizaciju leksičkih i gramatičkih struktura:**

Prilikom uvježbavanja i upotrebe leksičkih i gramatičkih struktura potrebno je poticati aktivni angažman učenika, aktivirati različite strategije učenja, stvoriti bogato okruženje u učionici (panoi, posteri, mape uma) i ponuditi širok spektar aktivnosti u kojima će učenik koristiti te jezičke i gramatičke strukture kako bi postale dio svakodnevnog izražavanja.

Na ovom nivou učenici postepeno usvajaju i proširuju leksičke strukture koje su prilagođene njihovom jezičkom i kognitivnom razvoju, vodeći računa o povezanosti sa drugim nastavnim predmetima. Gramatičke strukture učenici usvajaju prema modelu, odnosno uočavaju obrasce u okviru pročitano ili slušano teksta koje potom koriste u govoru i pisanju. Leksičke i gramatičke strukture se podučavaju u internoj ili međusobnoj kombinaciji, u zavisnosti od definisanih funkcija povezanih sa vještinama govora, slušanja, čitanja i pisanja. Preporučeni pristupi u realizaciji ishoda kroz ključne sadržaje, smjernice i korelaciju su: komunikacijski pristup, kooperativno učenje, projektno učenje i učenje utemeljeno na zadatku.

2. **Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije:**

Horizontalno umrežavanje podrazumijeva duže audio, printane i pisane sadržaje formom povezane sa predmetima Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost, Prugi strani jezik (funkcionalna upotreba jezika), i tematikom sa predmetima Fizika, Biologija (ljudsko tijelo, genetički inženjering i biotehnologija), Hemija (voda, zagađenje), Geografija (život u BiH, prirodni resursi, okoliš), Historija (nauka, tehnologija, kultura savremenog doba), Matematika (računske operacije), Muzička kultura (pjesme i muzički žanrovi), Likovna kultura (ilustracije, djelo kao stimulus), Tjelesni i zdravstveni odgoj (sport i rekreacija, povrede, zdrava ishrana, plesovi kao umjetnost, konzumacija štetnih supstanci – pisani tekst na temu), Informatika (projekat, virtuelni svijet, reality program, igrice, istraživanje izvora, aplikacije i programi *Kahoot*, *Quizlet*, *Padlet*, *Linoit* itd.).

3. **Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija:**

Savremena nastava arapskog jezika treba da teži razvijanju sljedećih kompetencija kod učenika na svim nivoima podučavanja i učenja, prilagođenih razvoju učenika:

Jezičko-komunikacijska kompetencija: Kompetencijski pristup u savremenoj nastavi omogućava učeniku aktivnu primjenu jezičkih znanja i funkcionalnog jezika u prenošenju poruka i sadržaja na arapskom jeziku, kao i spoznavanje osnovnih vrsta i uzoraka komunikacije.

Učiti kako se uči: Razvijanje vlastite odgovornosti prema učenju, upornost, motivacija i samopouzdanje su od primarnog značaja u ovladavanju stranim jezikom. Potrebno je da se učenik konstantno podstiče na samoprocjenu kao sastavni dio procesa razvoja, samostalnost u učenju, te na svjesnu upotrebu različitih strategija učenja jezika s ciljem njegove usmene i pismene primjene u praksi.

Društvena i građanska kompetencija: Savremena nastava arapskog jezika podrazumijeva i upoznavanje učenika sa ljudskim pravima, odgovornostima građanina svijeta i sociokulturnim i interkulturalnim normama i pravilima na način koji će učenicima biti zanimljiv (projektni rad), ali i primjenjiv u njihovim odnosima sa vlastitom i drugim kulturama i zajednicama.

Poduzetnička kompetencija: U nastavi se treba poticati i podržavati inicijativa učenika i preuzimanje rizika, te sa učenicima zajednički raditi na poduzetničkim aktivnostima. Proaktivno djelovanje na promjene u društvu se potiče radom na savremenim i društveno-korisnim projektima, a stimuliše se saradnja, timski rad, liderstvo, i osjećaj odgovornosti prema vlastitom i zajedničkom radu i životu.

Interkulturalna kompetencija: Konstruktivno izražavanje vlastitog mišljenja i nedoumica, razvijanje empatije, kritičko promišljanje o vlastitoj i drugim kulturama, o sebi, drugom i drugačijem, te promovisanje nenasilne komunikacije i rješavanja sukoba ili nesporazuma je od izuzetne važnosti u učenju i podučavanju arapskog jezika.

Digitalna kompetencija: Tehnologija u nastavi arapskog jezika se može koristiti u svrhu razvijanja učenikove kreativnosti, inovativnosti i uključivanja u društvo. Međutim, nezaobilazan je rad na kritičkom korištenju informacijsko-komunikacijske tehnologije za pronalaženje, produkciju, predstavljanje i vrednovanje informacija, kao i za odgovorno učestvovanje u virtuelnim razmjenama. Pored toga, treba poticati i preispitivanje uloge arapskog jezika u 21. vijeku sa razvojem tehnologije i globalizacijom.

Kreativno-produktivna kompetencija: Razvijanje različitog kulturnog izražavanja, otvorenosti i sposobnosti tolerisanja suprotnih ideja, donošenje zaključaka nezavisno i uzimajući u obzir više perspektiva, i razvijanje pozitivnog stava i sistema vrijednosti prema svijetu i sebi ima za cilj da stvori kreativnog i produktivnog učenika, a kasnije kompetentnu mladu osobu.

Srednje obrazovanje - Gimnazije

► Srednje ► I.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 6

A

SLUŠANJE I RAZUMIJEVANJE SLUŠANOG SADRŽAJA

A.1.1.

Tumači slušani sadržaj koristeći strategije slušanja razvijajući pozitivan stav prema aktivnom slušanju.

Identifikuje ključne informacije u prilagođenim zvučnim zapisima standardnog govora poznate tematike.

Uočava različite stavove i mišljenja u slušanom tekstu koristeći osnovne strategije slušanja.

Sažima sadržaj teksta prilikom slušanja i čitanja.

SJZ-1.1.1

<p>A.I.2</p> <p>Koristi vokabular, jezičke strukture i zakonitosti, te analizira specifičnosti izgovora slušanog sadržaja.</p>	<p>Primjenjuje novi vokabular, osnovne jezičke strukture i zakonitosti tokom i nakon slušanja teksta poznate tematike.</p> <p>Razlikuje intonaciju i naglasak u najzastupljenijim varijantama standardnog jezika kada govornik govori polako i razgovjetno.</p> <p>Primjenjuje fonetske zakonitosti arapskog jezika tokom ili nakon slušanja teksta poznate tematike.</p>
<p>SJZ-1.2.1</p>	
<p>A.I.3</p> <p>Promišlja o obrascima sporazumijevanja u svakodnevnim interkulturalnim kontekstima.</p>	<p>Prepoznaje obrasce uljudnog ponašanja u fizičkom i digitalnom okruženju tokom i nakon slušanja teksta.</p> <p>Uočava predrasude i stereotipe prema drugim/drugačijima u vlastitoj i drugim kulturama u kontekstu slušanja.</p> <p>Uočava razlike između arapskog jezika i kulture u muzici i filmu i standardnog arapskog jezika.</p>
<p>SJZ-1.3.1</p>	
<p>A.I.4</p> <p>Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u okviru interkulturalnosti.</p>	<p>Prepoznaje poruku slušanog teksta o drugome i drugačijem u medijima, koristeći informacijsko-komunikacijsku tehnologiju.</p> <p>Navodi prednosti/ nedostatke informacijsko-komunikacijske tehnologije u kontekstu slušanja.</p>
<p>SJZ-1.3.2</p>	

B ČITANJE I RAZUMIJEVANJE PROČITANOG SADRŽAJA

<p>B.I.1</p> <p>Čita s razumijevanjem različite vrste tekstova i digitalnih sadržaja, koristeći strategije čitanja i informacijsko-komunikacijske tehnologije.</p>	<p>Identifikuje ključne i specifične informacije u različitim prilagođenim tekstovima poznate tematike (e-mail, tekstovi .).</p> <p>Kreira vlastite zaključke na osnovu analize teksta poznate tematike.</p> <p>Odgovara na različite vrste pitanja nakon pročitanoog teksta.</p> <p>Koristi informacijsko-komunikacijske tehnologije i vizuelna pomagala u svrhu razumijevanja pročitanoog teksta.</p> <p>Čita priče iz arapske književnosti primjerene uzrastu I nivou znanja.</p>
<p>SJZ-2.1.1 SJZ-2.1.2</p>	
<p>B.I.2</p> <p>Koristi različite strategije čitanja prilikom usvajanja i analize nepoznatih riječi, jezičkih struktura i fonetskih zakonitosti.</p>	<p>Koristi rječnik u svrhu boljeg razumijevanja i tumačenja nepoznatih riječi i izraza tokom čitanja teksta poznate tematike.</p> <p>Prepoznaje značenje jezičkih struktura na osnovu konteksta u tekstovima poznate tematike.</p> <p>Čita uz odgovarajuću intonaciju i naglasak, poštujući znakove interpunkcije.</p> <p>Koristi leksičke i gramatičke strukture i zakonitosti u vježbama čitanja primjerenim uzrastu.</p>
<p>SJZ-2.1.2</p>	

<p>B.I.3</p> <p>Istražuje jezik, kulturu i demokratske vrijednosti zemalja arapskog govornog područja i vlastite kulture.</p>	<p>Prepoznaje značaj učešća u društvenim aktivnostima na osnovu pročitano­g teksta.</p> <p>Pokazuje kulturološku osvještenost kroz čitanje tekstova o vlastitoj zemlji i zemljama arapskog govornog područja.</p> <p>Prepoznaje primjere poštivanja vlastite i drugih kultura i demokratskih vrijednosti.</p> <p>Istražuje jezički aspekt i otkriva kulturne vrijednosti sadržane u poslovi­cama, metaforama i idiomima.</p>
<p>SJZ-2.3.1 SJZ-2.3.2</p>	
<p>B.I.4</p> <p>Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u okviru interkulturalnosti.</p>	<p>Koristi medije i informacijsko-komunikacijske tehnologije u svrhu prepoznavanja specifičnosti kulture i običaja zemalja arapskog govornog područja, poredeći ih sa vlastitim.</p> <p>Navodi poruke reklamnih sadržaja u kontekstu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija.</p> <p>Uočava prednosti i nedostatke korištenja informacijsko-komunikacijske tehnologije.</p>
<p>SJZ-2.3.2</p>	
<p>C</p> <p>GOVOR I USMENA KOMUNIKACIJA</p>	
<p>C.I.1</p> <p>Učestvuje u različitim oblicima govorne produkcije koristeći obilježja formalnog i neformalnog standardnog jezika.</p>	<p>Koristi odgovarajući naglasak i intonaciju standardnog jezika u govoru.</p> <p>Priča o poznatim temama koristeći različite jezičke strukture i svakodnevni vokabular.</p> <p>Uočava razlike između formalnog i neformalnog govora u poznatim temama.</p> <p>Povezuje različite elemente teksta u logičku cjelinu u planiranom govoru (prepričavanje, prezentiranje, izvještavanje).</p> <p>Odgovara na različita pitanja koristeći leksičke i gramatičke strukture shodno nivou znanja.</p>
<p>SJZ-3.1.1</p>	
<p>C.I.2</p> <p>Koristi različite komunikacijske strategije u govoru na arapskom jeziku.</p>	<p>Koristi jednostavne strategije govora u interakciji sa drugima u svakodnevnom i digitalnom okruženju shodno nivou znanja.</p> <p>Prevladava nesporazume u govoru uz poticaj nastavnika.</p>
<p>SJZ-3.2.1</p>	
<p>C.I.3</p> <p>Primjenjuje govor promišljajući o obrascima sporazumijevanja u različitim interkulturalnim kontekstima.</p>	<p>Analizira međukulturalne razlike u razgovoru sa pripadnicima drugih kultura u različitim svakodnev­nim kontekstima i digitalnom okruženju.</p> <p>Prepoznaje specifična obilježja različitih kultura.</p> <p>Govori o društvenim temama poznate tematike poštujući demokratske vrijednosti.</p>
<p>SJZ-3.3.1 SJZ-3.3.2</p>	

C.I.4

Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u kontekstu i interkulturalnosti.

Pronalazi informacije o nastavnim sadržajima u sigurnom digitalnom okruženju.

Prepoznaje ulogu medija i informacijsko-komunikacijske tehnologije u kontekstu govora.

Istražuje relevantne izvore informacija s ciljem samostalnog prezentiranja pouzdanih izvora.

SJZ-3.2.1

D

PISANJE I PISMENO SPORAZUMIJEVANJE

D.I.1

Piše različite vrste tekstova uz upotrebu rječnika i usvojenog vokabulara, poštujući pravopisna pravila i jezičke zakonitosti.

Piše jednostavne tekstove poštujući pravopisna pravila i znakove interpunkcije.

Piše jednostavne tekstove poznate tematike koristeći poznate leksičke i gramatičke strukture i zakonitosti.

Koristi rječnik u svrhu boljeg pismenog izražavanja i tumačenja nepoznatih riječi i izraza.

Koriguje samostalno napisani tekst uz poticaj profesora/ice.

SJZ-4.1.1 SJZ-4.1.2

D.I.2

Koristi različite strategije pisanja kreativnih i funkcionalnih tekstova u svrhu efikasne komunikacije i izražavanja mišljenja u stvarnom i digitalnom okruženju.

Piše jednostavne forme funkcionalnih tekstova (neformalno pismo/e-mail) koristeći informacijsko-komunikacijske tehnologije.

Koristi jednostavne strategije i tehnike kreativnog načina pisanja.

Koristi informacijsko-komunikacijske tehnologije u svrhu tumačenja i pisanja nepoznatih riječi i izraza.

Pismeno prevodi tekst s arapskog na bosanski jezik i obrnuto, shodno nivou znanja.

SJZ-4.2.1

D.I.3

Piše različite vrste tekstova na osnovu interkulturalnih iskustava, promišljajući o činjenicama i obilježjima vlastite i drugih kultura.

Uočava povezanost jezika i kulture, koristeći jednostavne obrasce sporazumijevanja pri pisanju teksta, shodno nivou znanja.

Navodi konkretne primjere pozitivnih načina ophođenja prema pripadnicima drugih kultura u različitim svakodnevnim kontekstima i digitalnom okruženju uvažavajući drugog i drugačijeg.

SJZ-4.2.3

D.I.4

Razvija proces pisanja i kreativno pisanje

Piše sažetak pročitanoog ili slušanog teksta u okviru različitih poznatih tema.

Piše sažetak o važnim događajima i opisuje osobine likova u pročitanoom djelu.

Istražuje novi vokabular i jezičke strukture u okviru ponuđenih zadataka.

SJZ-4.3.1

D.I.5

Obogaćuje vokabular, koristi rječnik i informacijsko -

Piše kratke sastave i društveno-odgovorne sadržaje uz upotrebu rječnika.

Piše kratke sastave društveno-odgovornog sadržaja služeći se digitalnim i medijskim alatima.

U 1. razredu srednje škole se u svrhu obrade ključnih sadržaja mogu odabrati teme kao što su: Porodica i društvo (npr. prijateljstvo, porodični, društveni i interkulturalni odnosi i sl.), Obrazovanje (npr. nastavni predmeti, učenje i sl.), Sport i zdravlje (npr. ljudsko tijelo, hrana i zdrava ishrana, sportovii sl.), Priroda i ekologija (npr. životinjski svijet, vremenske prilike, i sl.), Nauka i tehnologija (npr. nauka, naučnici i sl.), Umjetnost (npr. muzička, likovna umjetnost, moda, književnost i sl.), Medijska kultura (npr. mediji, društvene mreže i sl.), Slobodno vrijeme i zabava (npr. interesovanja, hobiji, putovanja i sl.), Kultura, tradicija i običaji drugih naroda (npr. kulture zemalja svijeta, životni stil, historijske ličnosti i sl.), Moja domovina(npr. kultura, običaji, tradicija i životni stil, historijske ličnosti, praznici i sl.).

Ključne jezičke strukture: leksičke strukture(sinonimi, antonimi, složenice, kolokacije, homofoni i homografi), gramatičke strukture:jednina, dvojina, množina; nepravilna množina, deklinacija, rod imenica; lične I pokazne zamjenice; pridjevi i atributivne sintagme, genitivna veza; brojevi do 20; glagolske strukture: Prezent(المضارع) Perfekt(الماضي) , infinitiv (المصدر) frekventni prilozi i prijedlozi te upitne čestice i veznici.

Funkcionalna upotreba jezika na nivou razumijevanja i analize jeste imenovanje ključnih sadržaja i njihovo razumijevanje, razumijevanje cjelovitog značenja kraćih tekstova (e-mailovi, članci, brošure), značenja nepoznatih riječi i izraza iz konteksta, glavnih dijelova video, audio i medijskih sadržaja i obilježja kultura zemalja arapskog govornog područja.Funkcionalna upotreba jezika na nivou produkcije i primjene podrazumijeva predstavljanje, opisivanje, pričanje, parafraziranje i prezentiranje sadržaja; prepričavanje sadašnjih i prošlih događaja u jednostavnoj formi,vođenje razgovora o poznatoj tematici, pisanje poruka, neformalnih e-mailova I kraćeg teksta.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

1. **Mogućnosti efikasnog učenja i podučavanja – metodičke smjernice:**

1.2.Preporuke za realizaciju tema:

Teme su prilagođene trendu i promjenama u društvu i svijetu te ih je moguće i dalje proširivati, modernizirati i prilagođavati u praksi izvođenja nastave arapskog jezika, a u skladu sa potencijalima učenika, njihovom jezičkom razvoju, uzrastu i interesovanjima. Teme se mogu izučavati zasebno ili u kombinaciji sa drugim preporučenim temama u zavisnosti od dostupnog materijala, izbora i procjene nastavnika.

1.2. Preporuke za realizaciju leksičkih i gramatičkih struktura:

Učenici ponavljaju i postepeno usvajaju i leksičke i gramatičke strukture koje su prilagođene jezičkom i kognitivnom razvoju učenika vodeći računa da su iste povezane s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama. Preporučene gramatičke i leksičke strukture se podučavaju u međusobnoj kombinaciji prema procjeni nastavnika, a u korelaciji sa jezičkim vještinama u zavisnosti od definisanih funkcija. Učenici se podučavaju da uče prema modelu, odnosno da uočavaju obrasce, bilježe i analiziraju kombinacije gramatičkih struktura u okviru pročitanoog teksta ili odslušanog audio/video zapisa, a potom da ih u istoj formaciji primjenjuju u govoru i pisanju.

2. **Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije**

Horizontalno umrežavanje u 1. razredu podrazumijeva kraće audio, printane i pisane sadržaje formom povezane sa predmetima Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost

(kompozicija kratke priče ili narativnog teksta, prezentacijske vještine); Prvi strani jezik (funkcionalna upotreba jezičkih struktura), Likovna kultura (crtanje, ilustracija) i Informatika (digitalni mediji i društvene mreže, kreiranje teksta u digitalnim formatima - prezentacija, e-mail). Pretpostavlja se i tematska povezanost izučavanih sadržaja sa predmetima Geografija (zemlje, narodi); Historija (praznici, narodi, tradicije i ličnosti); Biologija (Ljudsko tijelo, bolesti i zdravlje, biljni i životinjski svijet); Tjelesni i zdravstveni odgoj (vrste sportova i rekreacije, zdrava ishrana).

3. Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija:

Savremena nastava arapskog jezika treba da teži razvijanju sljedećih kompetencija kod učenika na svim nivoima podučavanja i učenja, prilagođenih razvoju učenika:

Jezičko-komunikacijska kompetencija: Kompetencijski pristup u savremenoj nastavi omogućava učeniku aktivnu primjenu jezičkih znanja i funkcionalnog jezika u prenošenju poruka i sadržaja na arapskom jeziku, kao i spoznavanje osnovnih vrsta i uzoraka komunikacije.

Učiti kako se uči: Razvijanje vlastite odgovornosti prema učenju, upornost, motivacija i samopouzdanje su od primarnog značaja u ovladavanju stranim jezikom. Potrebno je da se učenik konstantno podstiče na samoprocjenu kao sastavni dio procesa razvoja, samostalnost u učenju, te na svjesnu upotrebu različitih strategija učenja jezika s ciljem njegove usmene i pismene primjene u praksi.

Društvena i građanska kompetencija: Savremena nastava arapskog jezika podrazumijeva i upoznavanje učenika sa ljudskim pravima, odgovornostima građanina svijeta i sociokulturnim i interkulturalnim normama i pravilima na način koji će učenicima biti zanimljiv (projektni rad), ali i primjenjiv u njihovim odnosima sa vlastitom i drugim kulturama i zajednicama.

Poduzetnička kompetencija: U nastavi se treba poticati i podržavati inicijativa učenika i preuzimanje rizika, te sa učenicima zajednički raditi na poduzetničkim aktivnostima. Proaktivno djelovanje na promjene u društvu se potiče radom na savremenim i društveno-korisnim projektima, a stimulise se saradnja, timski rad, liderstvo, i osjećaj odgovornosti prema vlastitom i zajedničkom radu i životu.

Interkulturalna kompetencija: Konstruktivno izražavanje vlastitog mišljenja i nedoumica, razvijanje empatije, kritičko promišljanje o vlastitoj i drugim kulturama, o sebi, drugom i drugačijem, te promovisanje nenasilne komunikacije i rješavanja sukoba ili nesporazuma je od izuzetne važnosti u učenju i podučavanju arapskog jezika.

Digitalna kompetencija: Tehnologija u nastavi arapskog jezika se može koristiti u svrhu razvijanja učenikove kreativnosti, inovativnosti i uključivanja u društvo. Međutim, nezaobilazan je rad na kritičkom korištenju informacijsko-komunikacijske tehnologije za pronalaženje, produkciju, predstavljanje i vrednovanje informacija, kao i za odgovorno učestvovanje u virtuelnim razmjenama.

Kreativno-produktivna kompetencija: Razvijanje različitog kulturnog izražavanja, otvorenosti i sposobnosti tolerisanja suprotnih ideja, donošenje zaključaka nezavisno i uzimajući u obzir više perspektiva, i razvijanje pozitivnog stava i sistema vrijednosti prema svijetu i sebi ima za cilj da stvori kreativnog i produktivnog učenika, a kasnije kompetentnu mladu osobu.

► Srednje ► II.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 7

A

SLUŠANJE I RAZUMIJEVANJE SLUŠANOG SADRŽAJA

<p>A.II.1. Tumači slušani sadržaj koristeći strategije slušanja razvijajući pozitivan stav prema aktivnom slušanju.</p>	<p>Razlikuje ključne informacije u prilagođenim zvučnim zapisima standardnog govora poznate tematike.</p> <p>Koristi osnovne strategije slušanja s ciljem tumačenja različitih stavova i mišljenja u slušanom tekstu.</p> <p>Sažima sadržaj teksta prilikom slušanja i čitanja.</p>
<p>SJZ-1.1.1</p>	
<p>A.II.2 Koristi vokabular, jezičke strukture i zakonitosti, te analizira specifičnosti izgovora slušanog sadržaja.</p>	<p>Primjenjuje novi vokabular, osnovne jezičke strukture i zakonitosti tokom i nakon slušanja ili istovremenog čitanja i slušanja teksta.</p> <p>Razlikuje formalni od neformalnog standardnog govora pri slušanju teksta poznate tematike.</p> <p>Uočava uticaj intonacije i naglasaka na poruku govornika u standardnom jeziku.</p> <p>Primjenjuje fonetske zakonitosti arapskog jezika tokom ili nakon slušanja teksta poznate tematike.</p>
<p>SJZ-1.2.1 SJZ-1.2.2</p>	
<p>A.II.3 Promišlja o obrascima sporazumijevanja u svakodnevnim interkulturalnim kontekstima.</p>	<p>Primjenjuje obrasce uljudnog ponašanja u fizičkom i digitalnom okruženju tokom i nakon slušanja.</p> <p>Prepoznaje predrasude i stereotipe prema drugim/drugačijima u vlastitoj i drugim kulturama u kontekstu slušanja</p> <p>Upoređuje arapski jezik i kulturu u muzici i filmu u odnosu na standardni arapski jezik.</p>
<p>SJZ-1.3.1</p>	
<p>A.II.4 Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u okviru interkulturalnosti.</p>	<p>Istražuje ulogu medija, navodeći prednosti/ nedostatke informacijsko-komunikacijske tehnologije u kontekstu slušanja.</p> <p>Navodi poruku slušanog teksta o drugome i drugačijem u medijima, koristeći informacijsko-komunikacijsku tehnologiju.</p>
<p>SJZ-1.3.2</p>	
<p>B ČITANJE I RAZUMIJEVANJE PROČITANOG SADRŽAJA</p>	
<p>B.II.1 Čita s razumijevanjem različite vrste tekstova i digitalnih sadržaja, koristeći strategije čitanja i informacijsko-komunikacijske tehnologije.</p>	<p>Razlikuje ključne i specifične informacije u različitim prilagođenim tekstovima poznate tematike (tekstovi, <i>e-mail</i>, <i>brošure</i>).</p> <p>Kreira vlastite zaključke na osnovu analize teksta poznate tematike.</p> <p>Odgovara na različite vrste pitanja nakon pročitanoog teksta.</p> <p>Koristi informacijsko-komunikacijske tehnologije i vizuelna pomagala u svrhu razumijevanja i tumačenja pročitanoog teksta.</p> <p>Čita priče iz arapske književnosti primjerene uzrastu i nivou znanja.</p>
<p>SJZ-2.1.1 SJZ-2.1.2</p>	

<p>B.II.2</p> <p>Koristi različite strategije čitanja prilikom usvajanja i analize nepoznatih riječi, jezičkih struktura i fonetskih zakonitosti.</p>	<p>Koristi rječnik u svrhu prevođenja i razlikovanja nepoznatih riječi i fraza u različitim tekstovima poznate i manje poznate tematike.</p> <p>Analizira značenje jezičkih struktura na osnovu konteksta u tekstovima poznate tematike.</p> <p>Čita uz odgovarajuću intonaciju i naglasak, poštujući znakove interpunkcije.</p> <p>Koristi leksičke i gramatičke strukture i zakonitosti u vježbama čitanja primjerenim uzrastu.</p>
<p>SJZ-2.1.2</p>	
<p>B.II.3</p> <p>Istražuje jezik, kulturu i demokratske vrijednosti zemalja arapskog govornog područja i vlastite kulture.</p>	<p>Uočava važnost učešća u društveno- korisnim aktivnostima na osnovu pročitanoog tekst.</p> <p>Pokazuje kulturološku osvještenost kroz čitanje tekstova o vlastitoj zemlji i zemljama arapskog govornog područja.</p> <p>Navodi primjere poštivanja vlastite i drugih kultura i demokratskih vrijednosti na osnovu pročitanoog teksta.</p> <p>Istražuje pojedinačno ili u timu informacije i sadržaje iz različitih izvora (isječci iz novina ili časopisa i sl.) i koristi svoje i ideje tima u odabiru i zaključivanju.</p>
<p>SJZ-2.3.2</p>	
<p>B.II.4</p> <p>Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u okviru interkulturalnosti.</p>	<p>Uočava primjere stereotipa i predrasuda o stanovnicima arapskih zemalja i BiH</p> <p>Navodi poruke reklamnih sadržaja u kontekstu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija.</p> <p>Uočava prednosti i nedostatke korištenja informacijsko-komunikacijske tehnologije.</p>
<p>SJZ-2.1.1</p>	
<p>C</p> <p>GOVOR I USMENA KOMUNIKACIJA</p>	
<p>C.I.1</p> <p>Učestvuje u različitim oblicima govorne produkcije koristeći obilježja formalnog i neformalnog standardnog jezika.</p>	<p>Primjenjuje naglasak i intonacije i naglaska standardnog jezika u govoru.</p> <p>Priča o poznatim temama koristeći različite jezičke strukture i svakodnevni vokabular.</p> <p>Razlikuje formalni i neformalni govor u poznatim i manje poznatim temama.</p> <p>Povezuje različite elemente teksta u logičku cjelinu u planiranom (prepričavanje, prezentiranje, izvještavanje) i neplaniranom govoru.</p> <p>Odgovara na različita pitanja koristeći leksičke i gramatičke strukture shodno nivou znanja.</p>
<p>SJZ-3.1.1 SJZ-3.1.2</p>	

<p>C.II.2</p> <p>Koristi različite komunikacijske strategije u govoru na arapskom jeziku.</p>	<p>Koristi jednostavne strategije govora u interakciji sa drugima u svakodnevnom i digitalnom okruženju shodno nivou znanja.</p> <p>Prevladava nesporazume u govoru uz poticaj nastavnika.</p>
<p>SJZ-3.2.1</p> <p>C.II.3</p> <p>Primjenjuje govor promišljajući o obrascima sporazumijevanja u različitim interkulturalnim kontekstima.</p>	<p>Uočava međukulturalne razlike u razgovoru sa pripadnicima drugih kultura u različitim svakodnevnim kontekstima i digitalnom okruženju.</p> <p>Navodi specifična obilježja različitih kultura.</p> <p>Govori o društvenim temama poznate tematike uz poštivanje demokratskih vrijednosti.</p>
<p>SJZ-3.3.1 SJZ-3.3.2</p> <p>C.II.4</p> <p>Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u kontekstu i interkulturalnosti.</p>	<p>Navodi primjere stereotipa i predrasuda o stanovnicima arapskih zemalja i Bosne i Hercegovine koristeći medije i informacijsko-komunikacijske tehnologije.</p> <p>Istražuje ulogu medija i informacijsko-komunikacijske tehnologije u kontekstu govora.</p> <p>Istražuje relevantne izvore informacija s ciljem samostalnog prezentiranja pouzdanih izvora.</p>

D

PISANJE I PISMENO SPORAZUMIJEVANJE

<p>D.II.1</p> <p>Piše različite vrste tekstova uz upotrebu rječnika i usvojenog vokabulara, poštujući pravopisna pravila i jezičke zakonitosti.</p>	<p>Piše različite vrste vezanog teksta poštujući pravopisna pravila i znakove interpunkcije.</p> <p>Piše različite vrste vezanog teksta poznate i manje poznate tematike koristeći poznate leksičke i gramatičke strukture i zakonitosti.</p> <p>Koristi rječnik u svrhu boljeg pismenog izražavanja i tumačenja nepoznatih riječi i izraza.</p> <p>Koriguje samostalno napisani tekst uz poticaj profesora/ice.</p>
<p>SJZ-4.1.1 SJZ-4.1.2 SJZ-4.2.1</p> <p>D.II.2</p> <p>Koristi različite strategije pisanja kreativnih i funkcionalnih tekstova u svrhu efikasne komunikacije i izražavanja mišljenja u stvarnom i digitalnom okruženju.</p>	<p>Piše jednostavne forme funkcionalnih tekstova (<i>formalno-neformalno pismo/e-mail</i>)</p> <p>Koristi jednostavne strategije i tehnike kreativnog i argumentativnog načina pisanja.</p> <p>Koristi informacijsko-komunikacijske tehnologije u svrhu tumačenja i pisanja nepoznatih riječi i izraza.</p> <p>Pismeno prevodi tekst s arapskog na bosanski jezik i obrnuto, shodno nivou znanja.</p>
<p>SJZ-4.2.1</p>	

D.II.3

Piše različite vrste tekstova na osnovu interkulturalnih iskustava, promišljajući o činjenicama i obilježjima vlastite i drugih kultura.

Istražuje povezanost jezika i kulture, koristeći jednostavne obrasce sporazumijevanja pri pisanju teksta, shodno nivou znanja.

Navodi konkretne primjere pozitivnih načina ophođenja prema pripadnicima drugih kultura u različitim svakodnevnim kontekstima i digitalnom okruženju uvažavajući drugog i drugačijeg.

SJZ-4.2.3

D.II.4

Razvija proces pisanja i kreativno pisanje

Piše sažetak pročitanoog ili slušanog teksta u okviru različitih poznatih tema.

Piše sažetak o važnim događajima i opisuje osobine likova u pročitanoom djelu.

Istražuje novi vokabular i jezičke strukture u okviru ponuđenih zadataka.

SJZ-4.3.1

D.II.5

Obogaćuje vokabular, koristi rječnik i informacijsko - komunikacijske tehnologije

Piše kratke sastave i društveno-odgovorne sadržaje uz upotrebu rječnika.

Piše kratke sastave društveno-odgovornog sadržaja služeći se digitalnim i medijskim alatima.

SJZ-4.3.2

KLJUČNI SADRŽAJI

U 2. razredu srednje škole se u svrhu obrade ključnih sadržaja mogu koristiti teme kao što su: Porodica i društvo (npr. prijateljstvo, porodični, društveni i interkulturalni odnosi i sl.), Obrazovanje (npr. nastavni predmeti, obrazovni sistemi, učenje i cjeloživotno učenje i sl.), Sport i zdravlje (npr. ljudsko tijelo, hrana i zdrava ishrana, sportovi i rekreacija, um i mentalno zdravlje i sl.), Priroda i ekologija (npr. životinjski svijet; klimatske promjene i vremenske nepogode i sl.), Nauka i tehnologija (npr. izumi, naučnici i sl.), Umjetnost (npr. muzika, moda, književnost i sl.), Medijska kultura (npr. mediji i uloga medija, društvene mreže i sl.), Slobodno vrijeme i zabava (npr. interesovanja, putovanja i sl.), Kultura, tradicija i običaji drugih naroda (npr. kulture zemalja svijeta, životni stil, historijske ličnosti i sl.), Moja domovina (npr. kultura, običaji, tradicija, životni stil, historijske ličnosti, praznici i proslave i sl.).

Ključne jezičke strukture: leksičke strukture (sinonimi, antonimi, složenice, homofoni i homografi), gramatičke i glagolske structure Present(المضارع) Perfekt(الماضي) I Futur (المستقبل) , pasiv (المجهول), infinitiv (المصدر);brojevi, genitivna veza, izražavanje posjedovanja, direktni i indirektni govor (izjave, pitanja i naredbe), pridjevi i prilozni, determinatori i složeniji veznici.

Funkcionalna upotreba jezika na nivou razumijevanja i analize jeste imenovanje ključnih sadržaja;praćenje odgovarajućih medijskih sadržaja. Funkcionalna upotreba jezika na nivou produkcije i primjene podrazumijeva slaganje i neslaganje na uljudan način, prenošenje informacija i diskutovanje o poznatim temama;opisivanje događaja i doživljaja; parafraziranje kraće napisanih pasusa koristeći izvorne riječi iz teksta;opisivanje likova i njihovih odnosa u priči; pisanje jednostavnog vezanog teksta na različite teme, neformalnog pisma ili e-maila, formalnog pisma ili e-maila; korištenje IKT-a u svrhu prezentiranja, pisanja, ilustracije i sl.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

1. Mogućnosti efikasnog učenja i podučavanja – metodičke smjernice:

1.1. Preporuke za realizaciju tema:

Teme su prilagođene trendu i promjenama u društvu i svijetu te ih je moguće i dalje proširivati, modernizirati i prilagođavati u praksi izvođenja nastave arapskog jezika, a u skladu sa potencijalima učenika, njihovom jezičkom razvoju, uzrastu i interesovanjima. Teme se mogu izučavati zasebno ili u kombinaciji sa drugim preporučenim temama u zavisnosti od dostupnog materijala, izbora i procjene nastavnika.

1.2. Preporuke za realizaciju leksičkih i gramatičkih struktura:

Učenici ponavljaju i postepeno usvajaju i leksičke i gramatičke strukture koje su prilagođene jezičkom i kognitivnom razvoju učenika vodeći računa da su iste povezane s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama. Preporučene gramatičke i leksičke strukture se podučavaju u međusobnoj kombinaciji ili u kombinaciji sa drugim leksičkim i gramatičkim strukturama prema procjeni nastavnika u zavisnosti od definiranih funkcija i u korelaciji su sa jezičkim vještinama.

Učenici se podučavaju da uče prema modelu, odnosno da uočavaju obrasce, bilježe i analiziraju kombinacije gramatičkih struktura u okviru pročitaneog teksta ili odslušanog audio/video zapisa, a potom da ih u istoj formaciji primjenjuju u govoru i pisanju.

2. Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Horizontalno umrežavanje u 2. razredu podrazumijeva kraće audio, printane i pisane sadržaje formom povezane sa predmetima Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (priča, narativni tekst, članak; prezentacija), Prvi strani jezik (funkcionalna upotreba jezičkih struktura), Muzička kultura (pjesme) i Informatika (digitalni mediji i društvene mreže, post, e-mail, digitalni izvori). Pretpostavlja se i tematska povezanost sa predmetima Geografija (zemlje, migracije, život u gradu i na selu; zaštita životne sredine), Historija (društvo, grad, selo, vremenske epohe, narodi, tradicije i ličnosti), Biologija (biljni i životinjski svijet,) Fizika (nauka, izumi; pojave u prirodi) i Tjelesni i zdravstveni odgoj (vrste sportova i rekreacije, zdrava ishrana).

3. Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija - kompetencijski pristup:

Savremena nastava arapskog jezika treba da teži razvijanju sljedećih kompetencija kod učenika na svim nivoima podučavanja i učenja, prilagođenih razvoju učenika:

Jezičko-komunikacijska kompetencija: Kompetencijski pristup u savremenoj nastavi omogućava učeniku aktivnu primjenu jezičkih znanja i funkcionalnog jezika u prenošenju poruka i sadržaja na arapskom jeziku, kao i spoznavanje osnovnih vrsta i uzoraka komunikacije.

Učiti kako se uči: Razvijanje vlastite odgovornosti prema učenju, upornost, motivacija i samopouzdanje su od primarnog značaja u ovladavanju stranim jezikom. Potrebno je da se učenik konstantno podstiče na samoprocjenu kao sastavni dio procesa razvoja, samostalnost u učenju, te na svjesnu upotrebu različitih strategija učenja jezika s ciljem njegove usmene i pismene primjene u praksi.

Društvena i građanska kompetencija: Savremena nastava arapskog jezika podrazumijeva i upoznavanje učenika sa ljudskim pravima, odgovornostima građanina svijeta i sociokulturnim i interkulturalnim normama i pravilima na način koji će učenicima biti zanimljiv (projektni rad), ali i primjenjiv u njihovim odnosima sa vlastitom i drugim kulturama i zajednicama.

Poduzetnička kompetencija: U nastavi se treba poticati i podržavati inicijativa učenika i preuzimanje rizika, te sa učenicima zajednički raditi na poduzetničkim aktivnostima. Proaktivno djelovanje na promjene u društvu se potiče radom na savremenim i društveno-korisnim projektima, a stimuliše se saradnja, timski rad, liderstvo, i osjećaj odgovornosti prema vlastitom i zajedničkom radu i životu.

Interkulturalna kompetencija: Konstruktivno izražavanje vlastitog mišljenja i nedoumica, razvijanje empatije, kritičko promišljanje o vlastitoj i drugim kulturama, o sebi, drugom i drugačijem, te promovisanje

nenasilne komunikacije i rješavanja sukoba ili nesporazuma je od izuzetne važnosti u učenju i podučavanju arapskog jezika.

Digitalna kompetencija: Tehnologija u nastavi arapskog jezika se može koristiti u svrhu razvijanja učenikove kreativnosti, inovativnosti i uključivanja u društvo. Međutim, nezaobilazan je rad na kritičkom korištenju informacijsko-komunikacijske tehnologije za pronalaženje, produkciju, predstavljanje i vrednovanje informacija, kao i za odgovorno učestvovanje u virtuelnim razmjenama.

Kreativno-produktivna kompetencija: Razvijanje različitog kulturnog izražavanja, otvorenosti i sposobnosti tolerisanja suprotnih ideja, donošenje zaključaka nezavisno i uzimajući u obzir više perspektiva, i razvijanje pozitivnog stava i sistema vrijednosti prema svijetu i sebi ima za cilj da stvori kreativnog i produktivnog učenika, a kasnije kompetentnu mladu osobu.

► Srednje ► III.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 6

A

SLUŠANJE I RAZUMIJEVANJE SLUŠANOG SADRŽAJA

A.III.1.

Tumači slušani sadržaj koristeći strategije slušanja razvijajući pozitivan stav prema aktivnom slušanju.

Analizira ključne informacije srednje složenog prilagođenog teksta standardnog govora o različitim konkretnim temama iz svih sfera života.

Koristi strategije slušanja pri samostalnoj analizi različitih stavova i mišljenja u slušanom tekstu standardnog govora.

Predviđa dalju radnju i sažima sadržaj teksta prilikom slušanja i čitanja.

SJZ-1.1.1

A.III.2

Koristi vokabular, jezičke strukture i zakonitosti, te analizira specifičnosti izgovora slušanog sadržaja.

Primjenjuje novi vokabular, srednje složene jezičke strukture i zakonitosti tokom i nakon slušanja ili istovremenog čitanja i slušanja teksta.

Analizira formalni i neformalni govor pri slušanju teksta konkretne tematike.

Uočava uticaj intonacije i naglaska na poruku govornika u standardnom jeziku.

Primjenjuje fonetske zakonitosti arapskog jezika tokom ili nakon slušanja teksta konkretne tematike.

SJZ-1.1.2

A.III.3

Promišlja o obrascima sporazumijevanja u svakodnevnim interkulturalnim kontekstima.

Interpretira uticaj interkulturalnih iskustava u slušanom tekstu na oblikovanje vlastitih uvjerenja i stavova.

Objašnjava složenost vlastite kulture i drugih kultura i njihove sastavne dijelove tokom i nakon slušanja.

Istražuje predrasude i stereotipe prema drugim / drugačijima u vlastitoj i drugim kulturama u kontekstu slušanja.

Upoređuje arapski jezik i kulturu u muzici i filmu u odnosu na standardni arapski jezik.

SJZ-1.2.1

A.III.4

Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u okviru interkulturalnosti.

Istražuje ulogu medija, navodeći prednosti / nedostatke informacijsko-komunikacijske tehnologije u kontekstu slušanja.

Objašnjava ulogu interkulturalnosti i višejezičnosti u digitalnom okruženju

SJZ-1.3.2

B

ČITANJE I RAZUMIJEVANJE PROČITANOG SADRŽAJA

B.III.1

Čita s razumijevanjem različite vrste tekstova i digitalnih sadržaja, koristeći strategije čitanja i informacijsko-komunikacijske tehnologije.

Razlikuje ključne i specifične informacije u različitim prilagođenim i izvornim tekstovima konkretne tematike (*tekstovi, novinski članci, brošure i sl.*).

Kreira vlastite zaključke na osnovu analize teksta konkretne tematike.

Odgovara na različite vrste pitanja nakon pročitanoog teksta.

Koristi informacijsko-komunikacijske tehnologije i vizuelna pomagala u svrhu razumijevanja i tumačenja pročitanoog teksta.

Čita priče iz arapske književnosti primjerene uzrastu i nivou znanja.

SJZ-2.1.2

B.III.2

Koristi različite strategije čitanja prilikom usvajanja i analize nepoznatih riječi, jezičkih struktura i fonetskih zakonitosti.

Koristi rječnik u svrhu prevođenja i razlikovanja novih riječi i izraza.

Analizira značenje složenijih jezičkih struktura na osnovu konteksta u tekstovima konkretne tematike.

Čita uz odgovarajuću intonaciju i naglasak, poštujući znakove interpunkcije.

Primjenjuje srednje složene leksičke i gramatičke strukture i zakonitosti u vježbama čitanja primjerenim uzrastu.

SJZ-2.2.1

B.III.3

Istražuje jezik, kulturu i demokratske vrijednosti zemalja arapskog govornog područja i vlastite kulture.

Istražuje društvene teme u poznatom kontekstu i donosi zaključke o važnosti učešća u društvenim aktivnostima

Izražava kulturološku osvještenost kroz čitanje tekstova o vlastitoj zemlji i zemljama arapskog govornog područja.

Navodi primjere poštivanja vlastite i drugih kultura i demokratskih vrijednosti.

Donosi zaključke na osnovu pročitanoog teksta u medijima (*isječci iz novina ili časopisa i sl.*).

B.III.4

Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u okviru interkulturalnosti.

Navodi primjere stereotipa i predrasuda o stanovnicima arapskih zemalja i BiH

Navodi poruke reklamnih sadržaja u kontekstu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija.

Istražuje relevantna izvora informacija s ciljem samostalnog prepoznavanja pouzdanih od nepouzdatih izvora i sadržaja.

SJZ-2.2.2

C

GOVOR I USMENA KOMUNIKACIJA

C.III.1

Učestvuje u različitim oblicima govorne produkcije koristeći obilježja formalnog i neformalnog standardnog jezika.

Primjenjuje naglasak i intonaciju standardnog jezika u govoru.

Diskutuje o konkretnim temama koristeći srednje složene jezičke strukture i vokabular.

Razlikuje formalni i neformalni govor u konkretnim temama.

Povezuje različite elemente teksta u logičku cjelinu u planiranom (pričavanje, prezentiranje, izvještavanje) i neplaniranom govoru.

Odgovara na različita pitanja koristeći srednje složene leksičke i gramatičke strukture shodno nivou znanja.

SJZ-3.1.1

C.III.2

Koristi različite komunikacijske strategije u govoru na arapskom jeziku.

Koristi srednje složene strategije govora u interakciji sa drugima u svakodnevnom i digitalnom okruženju shodno nivou znanja.

Postavlja pitanja za dodatna pojašnjenja prevladavajući nesporazume i nejasnoće.

SJZ-3.1.2

C.III.3

Primjenjuje govor kritički promišljajući o obrascima sporazumijevanja u različitim interkulturalnim kontekstima.

Uočava međukulturalne razlike u razgovoru sa pripadnicima drugih kultura u različitim svakodnevnim kontekstima i digitalnom okruženju.

Navodi različita obilježja i tradiciju drugih kultura u interakciji sa drugima, izbjegavajući stereotipe.

Razgovara o poznatim društvenim temama uz poštivanje demokratskih vrijednosti.

SJZ-3.2.1

C.III.4

Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u kontekstu interkulturalnosti.

Prepoznaje ulogu masovnih medija i informacijsko-komunikacijske tehnologije u kreiranju ili otklanjanju stereotipa i predrasuda u društvu prezentirajući primjere iz stvarnog života.

Objašnjava poruke reklamnih sadržaja i njihov uticaj u kontekstu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija.

Istražuje relevantne izvore informacija s ciljem samostalnog prepoznavanja pouzdanih od nepouzdatih sadržaja i razvijanja prezentacijskih i govornih vještina.

SJZ-3.3.1

D

PISANJE I PISMENO SPORAZUMIJEVANJE

D.III.1

Piše različite vrste tekstova uz upotrebu rječnika i usvojenog vokabulara, poštujući pravopisna pravila i jezičke zakonitosti.

Piše srednje složene vrste vezanog teksta poštujući pravopisna pravila i znakove interpunkcije.

Piše različite vrste vezanog teksta konkretne tematike koristeći poznate leksičke i gramatičke strukture i zakonitosti.

Koristi rječnik u svrhu boljeg pismenog izražavanja i tumačenja nepoznatih riječi i izraza.

Koriguje samostalno napisani tekst uz asistenciju profesora/ice.

SJZ-4.1.1	
D.III.2	
Koristi različite strategije pisanja kreativnih i funkcionalnih tekstova u svrhu efikasne komunikacije i izražavanja mišljenja u stvarnom i digitalnom okruženju.	<p>Piše jednostavne forme funkcionalnih tekstova (<i>CV, neformalno / formalno pismo/e-mail, izvještaj</i>) koristeći informacijsko –komunikacijsketehnologije.</p> <p>Primjenjuje jednostavne strategije i tehnike kreativnog i argumentativnog načina pisanja eseja.</p> <p>Koristi informacijsko-komunikacijske tehnologije u svrhu tumačenja i pisanja nepoznatih riječi i izraza.</p> <p>Pismeno prevodi srednje složen tekst s arapskog na bosanski jezik i obrnuto, shodno nivou znanja.</p>
SJZ-4.1.2	
D.III.3	
Piše različite vrste tekstova na osnovu interkulturalnih iskustava, promišljajući o činjenicama i obilježjima vlastite i drugih kultura.	<p>Analizira povezanost jezika i kulture koristeći složenije obrasce sporazumijevanja u pisanju srednje složenog teksta.</p> <p>Analizira konkretne primjere pozitivnih načina ophođenja prema pripadnicima drugih kultura u različitim svakodnevnim kontekstima i digitalnom okruženju uvažavajući drugog i drugačijeg.</p>
SJZ-4.2.1	
D.III.4	
Razvija proces pisanja i kreativno pisanje	<p>Piše sažetak pročitanog ili slušanog teksta u okviru različitih konkretnih tema.</p> <p>Piše sažetak o važnim događajima i opisuje osobine likova u pročitanom djelu.</p> <p>Istražuje vokabular i jezičke strukture navodeći stavove autora i glavnu poruku djela shodno nivou znanja.</p>
SJZ-4.2.2	
D.III.5	
Obogaćuje vokabular, koristi rječnik i informacijsko - komunikacijske tehnologije	<p>Piše vlastite tekstove i društveno-odgovorne sadržaje uz upotrebu rječnika.</p> <p>Kreira prezentacije o različitim sadržajima, koristeći se informacijama prikupljenim iz različitih izvora uz upotrebu informacijsko-komunikacijskih tehnologija shodno nivou znanja.</p>

KLJUČNI SADRŽAJI

U 3. razredu srednje škole se u svrhu obrade ključnih sadržaja mogu koristiti teme kao što su: Porodica i društvo (npr. porodični odnosi, rodne razlike i stereotipi; prava, obaveze i odgovornost, novac i konzumerizam, globalizacija i sl.), Obrazovanje (npr. karijera, volonterski rad, cjeloživotno učenje i sl.), Sport i zdravlje (npr. ljudsko tijelo, bolesti, ishrana, sportovi i rekreacija, mentalno zdravlje i sl.), Priroda i ekologija (npr. etičke dileme: uticaj čovjeka na klimatske promjene ili životinjski svijet), Nauka i tehnologija (npr. otkrića koja su promijenila svijet, tehnologija budućnosti i sl.), Umjetnost (npr. muzika, art, film, arhitektura moda, književnost i sl.), Medijska kultura (npr. mediji, pouzdani i nepouzdan izvori, reference i sl.), Slobodno vrijeme i zabava (npr. hobi i interesovanja, putovanja i sl.), Kultura, tradicija i običaji drugih naroda (npr. kulture i životni stil zemalja svijeta, ličnosti i sl.), Moja domovina (npr. kultura, običaji i životni stil, ličnosti, praznici i proslave, obrazovanje i sl.).

Ključne jezičke strukture: leksičke strukture (sinonimi, antonimi, idiomi, kolokacije, složenice, parcijalni sinonimi, homofoni i homografi); gramatičke strukture i glagolske strukture: Present(المضارع) Perfekt(

(الماضي) I Futur (المستقبل) , pasiv (المجهول), nepravilni glagoli (المعتلّ الافعال), infinitiv (المصدر) ,glagolski načini (المجزوم و المنصوب و الامر), namjerne, vremenske i posljedične rečenice, komparacija pridjeva, brojevi (izražavanje vremena), direktni i indirektni govor (izjave, pitanja i naredbe), pridjevi i prilozi, determinatori i složeniji veznici.

Funkcionalna upotreba jezika na nivou *razumijevanja i analize* jeste imenovanje ključnih sadržaja usko vezanih za preporučene teme; razumijevanje glavnih dijelova srednje složenih tekstova, analiziranje značenja nepoznatih riječi i izraza iz konteksta; identifikovanje i razumijevanje govornikovog tona i stava prema temi, glavnih smjernica i dijelova kolumni i intervjuu u novinama, različitim informacija, na standardnom jeziku izgovorenih jasno i polako, analiziranje medijskih sadržaja, kultura zemalja svijeta te poređenje s vlastitom kulturom. *Produkcija i primjena* jezika podrazumijevaju opisivanje; prenošenje informacija; slaganje i neslaganje na uljudan način; parafraziranje dužih i složenijih sadržaja, pričanje i prezentiranje; diskutovanje; vođenje samostalnog razgovora uz povremene kraće pause, pisanje formalnih i neformalnih e-mailova, CV-ja, eseja, korištenje IKT-a u svrhu prezentiranja, pisanja, ilustracije i sl.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

1. Mogućnosti efikasnog učenja i podučavanja – metodičke smjernice:

1.1. Preporuke za realizaciju tema:

Teme su prilagođene trendu i promjenama u društvu i svijetu te ih je moguće i dalje proširivati, modernizirati i prilagođavati u praksi izvođenja nastave engleskog jezika, a u skladu sa potencijalima učenika, njihovom jezičkom razvoju, uzrastu i interesovanjima. Teme se mogu izučavati zasebno ili u kombinaciji sa drugim preporučenim temama u zavisnosti od dostupnog materijala, izbora i procjene nastavnika.

1.2. Preporuke za realizaciju leksičkih i gramatičkih struktura:

Učenici ponavljaju leksičke i gramatičke strukture iz prethodnih razreda i uvode se i pamte nove prema principu „ponovnog susreta” u istoj ili različitoj formi i kontekstu. Potrebno je voditi računa da su prilagođene jezičkom i kognitivnom razvoju učenika te da su povezane s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama. Preporučene gramatičke i leksičke strukture se podučavaju u međusobnoj kombinaciji ili u kombinaciji sa drugim leksičkim i gramatičkim strukturama prema procjeni nastavnika u zavisnosti od definisanih funkcija i u korelaciji su sa jezičkim vještinama. Konstantna izloženost autentičnim jezičkim obrascima i raznovrsnim materijalima ključna je za nadogradnju znanja gramatike i vokabulara.

2. Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetna korelacija:

Horizontalno umrežavanje u 3. razredu podrazumijeva audio, printane i pisane sadržaje formom povezane sa predmetima Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (kompozicija kratke priče, formalnog eseja i članka, prezentacija), Prvi strani jezik (funkcionalna upotreba jezičkih struktura), Informatika (digitalni mediji i društvene mreže, kreiranje teksta u digitalnim formatima - projekti online, zaštita). Pretpostavlja se i tematska povezanost sa predmetima Geografija (zemlje, globalizacija, multinacionalne kompanije, tehnološki razvoj), Historija (otkrivanje svijeta, otkrića i napredak, globalizacija, borba za ljudska prava, kulture), Biologija (anatomija čovjeka, bolesti i prevencija), Fizika (nauka, pojave u prirodi), Tjelesni i zdravstveni odgoj (vrste sportova i rekreacije, zdrava ishrana, značaj tjelovježbe), Matematika (matematički geniji; problemski zadaci), Psihologija (analiza ljudskog ponašanja i navika, razvoj ličnosti i identitet), Demokratija/Sociologija/Filozofija (porodica, društvo i institucije, zakoni, etičke i moralne dileme, identitet, obrazovanje; globalizacija; medijska kultura; kritičko mišljenje, argumentacija, zaključak).

3. Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup:

Savremena nastava arapskog jezika treba da teži razvijanju sljedećih kompetencija kod učenika na svim nivoima podučavanja i učenja, prilagođenih razvoju učenika:

Jezičko-komunikacijska kompetencija: Kompetencijski pristup u savremenoj nastavi omogućava učeniku aktivnu primjenu jezičkih znanja i funkcionalnog jezika u prenošenju poruka i sadržaja na arapskom jeziku, kao i spoznavanje osnovnih vrsta i uzoraka komunikacije.

Učiti kako se uči: Razvijanje vlastite odgovornosti prema učenju, upornost, motivacija i samopouzdanje su od primarnog značaja u ovladavanju stranim jezikom. Potrebno je da se učenik konstantno podstiče na samoprocjenu kao sastavni dio procesa razvoja, samostalnost u učenju, te na svjesnu upotrebu različitih strategija učenja jezika s ciljem njegove usmene i pismene primjene u praksi.

Društvena i građanska kompetencija: Savremena nastava arapskog jezika podrazumijeva i upoznavanje učenika sa ljudskim pravima, odgovornostima građanina svijeta i sociokulturnim i interkulturalnim normama i pravilima na način koji će učenicima biti zanimljiv (projektni rad), ali i primjenjiv u njihovim odnosima sa vlastitom i drugim kulturama i zajednicama.

Poduzetnička kompetencija: U nastavi se treba poticati i podržavati inicijativa učenika i preuzimanje rizika, te sa učenicima zajednički raditi na poduzetničkim aktivnostima. Proaktivno djelovanje na promjene u društvu se potiče radom na savremenim i društveno-korisnim projektima, a stimuliše se saradnja, timski rad, liderstvo, i osjećaj odgovornosti prema vlastitom i zajedničkom radu i životu.

Interkulturalna kompetencija: Konstruktivno izražavanje vlastitog mišljenja i nedoumica, razvijanje empatije, kritičko promišljanje o vlastitoj i drugim kulturama, o sebi, drugom i drugačijem, te promovisanje nenasilne komunikacije i rješavanja sukoba ili nesporazuma je od izuzetne važnosti u učenju i podučavanju arapskog jezika.

Digitalna kompetencija: Tehnologija u nastavi arapskog jezika se može koristiti u svrhu razvijanja učenikove kreativnosti, inovativnosti i uključivanja u društvo. Međutim, nezaobilazan je rad na kritičkom korištenju informacijsko-komunikacijske tehnologije za pronalaženje, produkciju, predstavljanje i vrednovanje informacija, kao i za odgovorno učestvovanje u virtuelnim razmjenama.

Kreativno-produktivna kompetencija: Razvijanje različitog kulturnog izražavanja, otvorenosti i sposobnosti tolerisanja suprotnih ideja, donošenje zaključaka nezavisno i uzimajući u obzir više perspektiva, i razvijanje pozitivnog stava i sistema vrijednosti prema svijetu i sebi ima za cilj da stvori kreativnog i produktivnog učenika, a kasnije kompetentnu mladu osobu.

► Srednje ► IV.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 9

A

SLUŠANJE I RAZUMIJEVANJE SLUŠANOG SADRŽAJA

A.IV.1.

Tumači slušani sadržaj koristeći strategije slušanja razvijajući pozitivan stav prema aktivnom slušanju.

SJZ-1.1.1

Analizira ključne informacije srednje složenog teksta standardnog govora o različitim, konkretnim i apstraktnim temama

Koristi strategije slušanja pri samostalnoj analizi različitih stavova i mišljenja u slušanom tekstu standardnog govora.

Koristi kontekst i iskustvo iz svakodnevnog života radi samostalnog planiranja novih sadržaja na osnovu slušanog teksta.

<p>A.IV.2</p> <p>Koristi vokabular, jezičke strukture i zakonitosti, te analizira specifičnosti izgovora slušanog sadržaja.</p>	<p>Primjenjuje novi vokabular, složene jezičke strukture i zakonitosti tokom i nakon slušanja ili istovremenog čitanja i slušanja teksta.</p> <p>Analizira formalni i neformalni standardni govor slušanog teksta iz svih sfera života.</p> <p>Poredi uticaj intonacije i naglasaka na poruku govornika u standardnom jeziku.</p> <p>Primjenjuje fonetske zakonitosti arapskog jezika tokom ili nakon slušanja teksta</p>
<p>SJZ-1.1.2</p>	
<p>A.IV.3</p> <p>Promišlja o obrascima sporazumijevanja u svakodnevnim interkulturalnim kontekstima.</p>	<p>Objašnjava uticaj interkulturalnih iskustava u slušanom tekstu na oblikovanje vlastitih uvjerenja i stavova.</p> <p>Prispituje komunikacijske obrasce uljudnog ponašanja u fizičkom i digitalnom okruženju tokom i nakon slušanja.</p> <p>Analizira predrasude, stereotipe i diskriminaciju drugih / drugačijih u vlastitoj i drugim kulturama u kontekstu slušanja.</p> <p>Upoređuje arapski jezik i kulturu u muzici i filmu u odnosu na standardni arapski jezik.</p>
<p>SJZ-1.2.1</p>	
<p>A.IV.4</p> <p>Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u okviru interkulturalnosti.</p>	<p>Istražuje ulogu medija, analizirajući prednosti / nedostatke informacijsko-komunikacijske tehnologije u kontekstu slušanja.</p> <p>Objašnjava ulogu interkulturalnosti i višejezičnosti u digitalnom okruženju</p>
<p>SJZ-1.3.2</p>	

B ČITANJE I RAZUMIJEVANJE PROČITANOG SADRŽAJA

<p>B.I.1</p> <p>Čita s razumijevanjem različite vrste tekstova i digitalnih sadržaja, koristeći strategije čitanja i informacijsko - komunikacijske tehnologije.</p>	<p>Identifikuje ključne i specifične informacije u različitim prilagođenim tekstovima poznate tematike (e-mail, tekstovi .).</p> <p>Kreira vlastite zaključke na osnovu analize teksta poznate tematike.</p> <p>Odgovara na različite vrste pitanja nakon pročitanoog teksta.</p> <p>Koristi informacijsko-komunikacijske tehnologije i vizuelna pomagala u svrhu razumijevanja pročitanoog teksta.</p> <p>Čita priče iz arapske književnosti primjerene uzrastu i nivou znanja.</p>
<p>SJZ-2.1.1</p>	
<p>B.IV.2</p> <p>Koristi različite strategije čitanja prilikom usvajanja i analize nepoznatih riječi, jezičkih struktura i fonetskih zakonitosti.</p>	<p>Koristi rječnik u svrhu prevođenja i razlikovanja novih riječi i izraza.</p> <p>Analizira značenje složenih jezičkih struktura na osnovu konteksta u tekstovima konkretne i apstraktne tematike.</p> <p>Čita uz odgovarajuću intonaciju i naglasak, poštujući znakove interpunkcije.</p>

	Primjenjuje složenije leksičke i gramatičke strukture i zakonitosti u vježbama čitanja primjerenim uzrastu.
SJZ-2.2.1	
B.IV.3	Istražuje društvene teme u poznatom kontekstu i donosi zaključke o važnosti učešća u društvenim aktivnostima
Istražuje jezik, kulturu i demokratske vrijednosti zemalja arapskog govornog područja i vlastite kulture.	Izražava kulturološku osviještenost čitanjem tekstova o vlastitoj zemlji i zemljama arapskog govornog područja.
	Navodi primjere poštivanja vlastite i drugih kultura i demokratskih vrijednosti.
	Donosi zaključke na osnovu pročitanog teksta u medijima (<i>isječci iz novina ili časopisa i sl.</i>).
SJZ-2.3.1 SJZ-2.3.2	
B.IV.4	Navodi primjere stereotipa i predrasuda o stanovnicima arapskih zemalja i BiH. Istražuje porijeklo i postaje svjestan svojih stereotipa.
Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u okviru interkulturalnosti.	Analizira poruke reklamnih sadržaja i njihov uticaj u kontekstu medija i informacijsko – komunikacijskih tehnologija.
	Istražuje relevantne izvore informacija s ciljem samostalnog prepoznavanja pouzdanih od nepouzdanih izvora i sadržaja.
SJZ-2.2.3	

C

GOVOR I USMENA KOMUNIKACIJA

C.IV.1	Primjenjuje naglasak i intonaciju standardnog jezika u govoru.
Učestvuje u različitim oblicima govorne produkcije koristeći obilježja formalnog i neformalnog standardnog jezika.	Diskutuje o konkretnim i apstraktnim temama koristeći srednje složene jezičke strukture i vokabular.
	Razlikuje formalni i neformalni govor u konkretnim i apstraktnim temama.
	Povezuje različite elemente teksta u logičku cjelinu u planiranom (pričavanje, izvještavanje i prezentiranje) i neplaniranom govoru.
	Odgovara na različita pitanja koristeći srednje složene leksičke i gramatičke strukture.
SJZ-3.1.1	
C.IV.2	Koristi srednje složene strategije govora u interakciji sa drugima u svakodnevnom i digitalnom okruženju.
Koristi različite komunikacijske strategije u govoru na arapskom jeziku.	Postavlja pitanja za dodatna pojašnjenja prevladavajući nesporazume.
SJZ-3.2.1	

<p>C.IV.3</p> <p>Primjenjuje govor promišljajući o obrascima sporazumijevanja u različitim interkulturalnim kontekstima.</p>	<p>Uočava međukulturalne razlike u razgovoru sa pripadnicima drugih kultura u različitim svakodnevnim kontekstima i digitalnom okruženju.</p> <p>Analizira različita obilježja drugih kultura i tradicija u interakciji sa drugima izbjegavajući stereotipe.</p> <p>Razgovara o različitim društvenim temama uz poštivanje demokratskih vrijednosti.</p>
<p>SJZ-3.1.2</p>	
<p>C.IV.4</p> <p>Analizira ulogu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u kontekstu i interkulturalnosti.</p>	<p>Istražuje ulogu masovnih medija i informacijsko-komunikacijske tehnologije u kreiranju ili otklanjanju stereotipa i predrasuda u društvu prezentujući primjere iz stvarnog života.</p> <p>Analizira poruke reklamnih sadržaja i njihov uticaj u kontekstu medija i informacijsko-komunikacijskih tehnologija.</p> <p>Istražuje relevantne izvore informacija s ciljem samostalnog prepoznavanja pouzdanih od nepouzdanih izvora i sadržaja i razvijanja prezentacijskih i govornih vještina.</p>
<p>SJZ-3.3.2</p>	

D

PISANJE I PISMENO SPORAZUMIJEVANJE

<p>D.IV.1</p> <p>Piše različite vrste tekstova uz upotrebu rječnika i usvojenog vokabulara, poštujući pravopisna pravila i jezičke zakonitosti.</p>	<p>Piše srednje složene vrste vezanog teksta poštujući pravopisna pravila i znakove interpunkcije.</p> <p>Piše različite vrste vezanog teksta konkretne i apstraktne tematike koristeći poznate leksičke i gramatičke strukture i zakonitosti.</p> <p>Koristi rječnik u svrhu boljeg pismenog izražavanja i tumačenja nepoznatih riječi i izraza.</p>
<p>SJZ-4.1.1</p>	<p>Koriguje samostalno napisani tekst.</p>
<p>D.IV.2</p> <p>Koristi različite strategije pisanja kreativnih i funkcionalnih tekstova u svrhu efikasne komunikacije i izražavanja mišljenja u stvarnom i digitalnom okruženju.</p>	<p>Piše jedostavne forme funkcionalnih tekstova (CV, formalno -neformalno pismo/e-mail, izvještaj, brošure) koristeći informacijsko-komunikacijske tehnologije.</p> <p>Primjenjuje jednostavne strategije i tehnike kreativnog i argumentativnog načina pisanja eseja.</p> <p>Koristi informacijsko –komunikacijske tehnologije u svrhu tumačenja i pisanja nepoznatih riječi i izraza.</p> <p>Pismeno prevodi srednje složen tekst s arapskog na bosanski jezik i obrnuto.</p>
<p>SJZ-4.1.2</p>	
<p>D.IV.3</p> <p>Piše različite vrste tekstova na osnovu interkulturalnih iskustava, promišljajući o činjenicama i obilježjima vlastite i drugih kultura.</p>	<p>Analizira povezanost jezika i kulture, koristeći jednostavne obrasce sporazumijevanja u pisanju srednje složenog teksta.</p> <p>Analizira konkretne primjere pozitivnih načina ophođenja prema pripadnicima drugih kultura u različitim svakodnevnim kontekstima i digitalnom okruženju, uvažavajući drugog i drugačijeg.</p>
<p>SJZ-4.2.1</p>	

D.IV.4

Razvija proces pisanja i kreativno pisanje

Piše sažetak pročitano ili slušanog teksta u okviru različitih konkretnih i apstraktnih tema

Piše sažetak o važnim događajima i opisuje osobine likova u pročitano djelu.

Istražuje vokabular i jezičke strukture navodeći stavove autora i glavnu poruku djela.

SJZ-4.2.2

D.IV.5

Obogaćuje vokabular, koristi rječnik i informacijsko - komunikacijske tehnologije

Piše vlastite tekstove i društveno-odgovorne sadržaje uz upotrebu rječnika.

Kreira prezentacije o različitim sadržajima, koristeći se informacijama prikupljenim iz različitih izvora uz upotrebu informacijsko-komunikacijskih tehnologija.

SJZ-4.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

U 4. razredu srednje škole se u svrhu obrade ključnih sadržaja mogu koristiti teme kao što su: Porodica i društvo (npr. identitet i lični razvoj, porodični odnosi, prijateljstvo, interkulturalni odnosi, rodne razlike i stereotipi; novac i konzumerizam, globalizacija, Evropska unija), Obrazovanje (karijera, volonterski rad, cjeloživotno učenje), Sport i zdravlje (ljudsko tijelo, bolesti, zdrava ishrana, sportovi i rekreacija, um i mentalno zdravlje), Priroda i ekologija (etičke dileme: ljudi i životinje, klimatske promjene, recikliranje), Nauka i tehnologija (otkrića koja su promijenila svijet, tehnologija budućnosti, tehnologija kroz vijekove), Umjetnost (muzika, art, film, arhitektura, moda, i književnost), Medijska kultura (televizija, mediji, društvene mreže, uloga medija, (ne)pouzdan izvori i reference), Slobodno vrijeme i zabava (hobi i interesovanja; putovanja), Kultura, tradicija i običaji drugih naroda (kulture zemalja svijeta, životni stil, historijske ličnosti) i Moja domovina (kultura, običaji, praznici i sl.)

Ključne jezičke strukture: leksičke strukture (sinonimi, antonimi, idiomi, kolokacije, složenice, homofoni i homografi); gramatičke strukture i glagolske strukture: Present (المضارع) Perfekt (الماضي) i Futur (المستقبل), infinitive (المصدر) proširene glagolske vrste, nepravilni glagoli, infinitiv, kondicionalne rečenice, relativne, namjerne, vremenske i posljedične rečenice, direktni i indirektni govor (izjave, pitanja i naredbe, ostale strukture indirektnog govora), upitne rječi, pridjevi i prilozi, determinatori i složeniji veznici.

Funkcionalna upotreba jezika na nivou *razumijevanja i analize* jeste razumijevanje glavne ideje tekstova o aktuelnim temama na standardnom jeziku, složenog govora o konkretnim i apstraktnim temama jednostavnog govora, razumijevanje tekstova koji su u spektru interesovanja učenika. *Produkcija i primjena* jezika podrazumijeva praćenje razgovora poznate i jasno strukturirane tematike i jasnih smjernica diskusije na standardnom dijalektu, mišljenja jasno i precizno; slaganje i neslaganje na uljudan način; izdvajanje informacije iz tekstova; učestvovanje u proširenom razgovoru o skoro svim općim temama; produkcija jasnog govora; iznošenje pripremljenog intervjua; iznošenje svog mišljenja o određenoj temi; opisivanje događaja i doživljaja u vezanom tekstu; pisanje formalnog pisma, e-maila ili aplikacije za posao; korištenje IKT-a u svrhu prezentiranja pisanja, ilustracije i sl.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

1. Mogućnosti efikasnog učenja i podučavanja – metodičke smjernice:

1.1. Preporuke za realizaciju tema:

Teme su prilagođene trendu i promjenama u društvu i svijetu te ih je moguće i dalje proširivati, modernizirati i prilagođavati u praksi izvođenja nastave arapskog jezika, a u skladu sa potencijalima učenika,

njihovom jezičkom razvoju, uzrastu i interesovanjima. Teme se mogu izučavati zasebno ili u kombinaciji sa drugim preporučenim temama u zavisnosti od dostupnog materijala, izbora i procjene nastavnika.

1.2. Preporuke za realizaciju leksičkih i gramatičkih struktura:

Učenici ponavljaju leksičke i gramatičke strukture iz prethodnih razreda i uvode se i pamte nove prema principu „ponovnog susreta” u istoj ili različitoj formi i kontestu. Potrebno je voditi računa da su prilagođene jezičkom i kognitivnom razvoju učenika te da su iste povezane s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama. Preporučene gramatičke i leksičke strukture se podučavaju u međusobnoj kombinaciji ili u kombinaciji sa drugim leksičkim i gramatičkim strukturama prema procjeni nastavnika u zavisnosti od definiranih funkcija i u korelaciji su sa vještinama govora, slušanja, čitanja i pisanja. Konstantna izloženost autentičnim jezičkim obrascima i raznovrsnim materijalima ključna je za nadogradnju znanja gramatike i vokabulara.

2. Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Horizontalno umrežavanje u 4. razredu podrazumijeva audio, printane i pisane sadržaje formom povezane sa predmetima Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (kompozicija kratke priče ili narativnog teksta, formalnog argumentativnog eseja i članka; prezentacijske vještine), Prvi strani jezik (funkcionalna upotreba jezičkih struktura), Informatika (digitalni mediji i društvene mreže, mjere zaštite; prezentacija, e-mail, blog, članak, pismo namjere, CV, poster za učionicu, book cover, projekti online). Pretpostavlja se i tematska povezanost sa predmetima Geografija (BiH, moja domovina, kulturna baština, reklamiranje turističkih atrakcija), Historija (narodi, tradicije, propaganda, masovni mediji i masovna kultura, ličnosti XX vijeka, nauka i umjetnost), Biologija (ekologija i zaštita okoline, genetičko inženjerstvo, kloniranje – moralne dileme), Fizika (nauka, izumi); Tjelesni i zdravstveni odgoj (vrste sportova i rekreacije; zdrava ishrana; tematski vokabular za penjanje; etika u sportu), Matematika (matematički umovi; problemski zadaci), Psihologija (analiza ljudskog ponašanja i navika; razvoj ličnosti i identitet; mentalno zdravlje), Demokratija/Sociologija/Filozofija (porodica, društvo i institucije, zakoni, etičke i moralne dileme; obrazovanje i obrazovni sistemi; medijska kultura; kritički osvrt na uticaj društvenih mreža, medija i tehnologije na razvoj ličnosti i životni stil, dijalog, monolog).

3. Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija –kompetencijski pristup:

Savremena nastava arapskog jezika treba da teži razvijanju sljedećih kompetencija kod učenika na svim nivoima podučavanja i učenja, prilagođenih razvoju učenika:

Jezičko-komunikacijska kompetencija: Kompetencijski pristup u savremenoj nastavi omogućava učeniku aktivnu primjenu jezičkih znanja i funkcionalnog jezika u prenošenju poruka i sadržaja na arapskom jeziku, kao i spoznavanje osnovnih vrsta i uzoraka komunikacije.

Učiti kako se uči: Razvijanje vlastite odgovornosti prema učenju, upornost, motivacija i samopouzdanje su od primarnog značaja u ovladavanju stranim jezikom. Potrebno je da se učenik konstantno podstiče na samoprocjenu kao sastavni dio procesa razvoja, samostalnost u učenju, te na svjesnu upotrebu različitih strategija učenja jezika s ciljem njegove usmene i pismene primjene u praksi.

Društvena i građanska kompetencija: Savremena nastava arapskog jezika podrazumijeva i upoznavanje učenika sa ljudskim pravima, odgovornostima građanina svijeta i sociokulturnim i interkulturalnim normama i pravilima na način koji će učenicima biti zanimljiv (projektni rad), ali i primjenjiv u njihovim odnosima sa vlastitom i drugim kulturama i zajednicama.

Poduzetnička kompetencija: U nastavi se treba poticati i podržavati inicijativa učenika i preuzimanje rizika, te sa učenicima zajednički raditi na poduzetničkim aktivnostima. Proaktivno djelovanje na promjene u društvu se potiče radom na savremenim i društveno-korisnim projektima, a stimuliše se saradnja, timski rad, liderstvo, i osjećaj odgovornosti prema vlastitom i zajedničkom radu i životu.

Interkulturalna kompetencija: Konstruktivno izražavanje vlastitog mišljenja i nedoumica, razvijanje empatije, kritičko promišljanje o vlastitoj i drugim kulturama, o sebi, drugom i drugačijem, te promovisanje

nenasilne komunikacije i rješavanja sukoba ili nesporazuma je od izuzetne važnosti u učenju i podučavanju arapskog jezika.

Digitalna kompetencija: Tehnologija u nastavi arapskog jezika se može koristiti u svrhu razvijanja učenikove kreativnosti, inovativnosti i uključivanja u društvo. Međutim, nezaobilazan je rad na kritičkom korištenju informacijsko-komunikacijske tehnologije za pronalaženje, produkciju, predstavljanje i vrednovanje informacija, kao i za odgovorno učestvovanje u virtuelnim razmjenama.

Kreativno-produktivna kompetencija: Razvijanje različitog kulturnog izražavanja, otvorenosti i sposobnosti tolerisanja suprotnih ideja, donošenje zaključaka nezavisno i uzimajući u obzir više perspektiva, i razvijanje pozitivnog stava i sistema vrijednosti prema svijetu i sebi ima za cilj da stvori kreativnog i produktivnog učenika, a kasnije kompetentnu mladu osobu.

PK5 – Učenje i podučavanje

Arapski jezik - Učenje i podučavanje

Nastava arapskog jezika treba, pored sticanja komunikacijske kompetencije učenika, težiti i ka jačanju razumijevanja prirode jezika, postepenom razvijanju interkulturalne osviještenosti kod učenika, i poticanju razumijevanja sebe i drugih. Osnovni principi podučavanja arapskog jezika se zasnivaju na ciljevima predmeta i ishodima učenja usmjerenim ka osamostaljivanju učenika, a izbor sadržaja i metoda učenja i podučavanja treba biti primjeren razvojnoj dobi učenika uvažavajući individualne razlike u sposobnostima, predznanju, motivaciji, stilu i strategijama učenja. Potom je važno uzeti u obzir i princip poticanja odgovornosti za vlastito učenje, te princip poticanja višejezičnosti i osposobljavanja za suživot u globalnom kontekstu. Sastavni dio nastave arapskog jezika je primjena naučenog u stvarnim životnim situacijama čime se otvaraju mogućnosti za autentičnu komunikaciju, a neizostavni faktori koje nastavnici razmatraju prilikom izbora metoda podučavanja, popratnih materijala i organizacije časa su uzrast, nivo učeničkog (pred)znanja jezika, vrsta škole i potreba za izučavanjem arapskog kao stranog jezika.

Uzrast učenika, motivacija i stav učenika prema stranom jeziku, te uloga nastavnika i okruženje u kojem se odvija proces učenja i podučavanja su od naročite važnosti:

1. Učenici starijeg uzrasta (Od 5. do 9. razreda osnovne škole i od 1. do 4. razreda srednje škole) zbog povećanih kognitivnih sposobnosti često budu izloženi apstraktnom učenju i podučavanju jezičkih pravila i koncepata. Stoga je važno naglasiti da i oni uče iskustveno, samostalno ili kroz interakciju sa drugim učenicima i okruženjem, te vrlo lako mogu biti ko-konstruktori vlastitog učenja i razvoja sa aktivnostima usmjerenim ka istraživanju stranog jezika, propitivanju i kritičkom promišljanju. Za osjetljivu razvojnu fazu kroz koju prolaze adolescenti, nastavnik treba pokazati razumijevanje i podršku, posebno tokom usmenog izražavanja i situacija u kojima su učenici direktno izloženi potencijalnom neuspjehu ili afektivnim reakcijama.

Međutim, uobičajena očekivanja tokom određenih razvojnih faza učenika su općepriznate generalizacije sa kojima treba postupati pažljivo jer su ključni faktori oni individualni koji ukazuju na individualne sposobnosti, potrebe, iskustva i motivaciju učenika.

2. U kontekstu nastave arapskog jezika najčešće nailazimo na različite razloge za motivaciju za učenje, a posebno se ističu motivacija pokrenuta ličnim motivima (npr. želja učenika za upoznavanjem kulture stranog jezika) i motivacija pokrenuta vanjskim faktorima (npr. dobra ocjena). Načini poticanja motivacije kod učenika na koje nastavnik može uticati su uslovi rada u učionici (pozitivan stav nastavnika, dobri odnosi među učenicima i ugodna/pozitivna atmosfera); autentične i interaktivne metode podučavanja koje usmjeravaju učenika ka cilju učenja; i održavanje motivacije i pažnje, odnosno rad na samopouzdanju učenika kao i na

kvaliteti učenja. Za održavanje pažnje u nastavi arapskog jezika preporučuje se postepeno usložnjavanje aktivnosti, njihova raznovrsnost, kao i personalizirani pristup sa učenicom u centru procesa učenja i podučavanja. Pružanje konstruktivne povratne informacije nastavnika i osposobljavanje učenika za samovrednovanje) su također važni faktori u poticanju motivacije, sa naglaskom na uloženom trudu učenika a ne samo na krajnjoj sposobnosti. Pozitivni stavovi su od izuzetne važnosti u razvoju pozitivnih uvjerenja o vlastitoj uspješnosti u ovladavanju arapskim jezikom. Međutim, pozitivan stav je podložan (prethodnim) iskustvima učenika. Anksioznost u komunikacijskim situacijama se često pojavljuje kod učenika nezavisno od uzrasta i nivoa učenja arapskog jezika a razlozi mogu biti opći strah od stranog jezika (plašljivost ili strah od komunikacije općenito) ili strah od stranog jezika koji je vezan za određeni kontekst u kojem se učenje odvija i često je rezultat nekog prethodnog iskustva (strah od javnog nastupa ili strah od govora u učionici zbog ranije doživljene nelagode).

3. Uloga nastavnika u procesu učenja i podučavanja arapskog jezika je od velike važnosti jer se ogleda u međusobnoj saradnji, ali i samostalnosti koja podrazumijeva refleksiju na vlastiti rad i rad učenika, samostalno donošenje odluka, vlastiti izbor materijala za podučavanje i kontinuirani profesionalni razvoj. Nastava treba biti kreirana tako da uvažava stvarne potrebe učenika i da osigura sigurno i poticajno okruženje u kojem se njeguje kultura zajedništva i međusobnog poštivanja. Digitalno okruženje i upotreba informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) je od posebnog značaja jer pruža mogućnost za interkulturalne susrete, autentična iskustva, komunikaciju sa izvornim govornicima engleskog jezika, kao i mnoge druge odgojne prilike i obrazovne sadržaje. Uloga nastavnika se ogleda i u tome što bira strategije podučavanja oslanjajući se na pristupe i metode kroz koje se učinkovito mogu ostvariti postavljeni ciljevi predmeta i odgojno-obrazovni ishodi. Strategije mogu biti usmjerene na izravno podučavanje, istraživačko ili iskustveno podučavanje (vođeno otkrivanjem i interakcijom, najčešće kroz saradničko/kooperativno učenje) i samostalno učenje kroz pomenuto samovrednovanje i povratnu informaciju nastavnika. U savremenim pristupima podučavanja, nastavnik arapskog jezika nije više samo prenositelj znanja nego saradnik, mentor, ko-konstruktor, posmatrač, učesnik i učenik koji stiže i stvara nova znanja zajedno sa svojim učenicima.

Da bi učenje i podučavanje bilo zasnovano na principima inkluzivnosti i prilagođeno stvarnim potrebama učenika, u nastavi arapskog jezika se može koristiti diferencijacija, individualizacija, i personalizacija na osnovu različitih potreba, iskustava, sposobnosti i interesovanja učenika:

- Diferencijacija je model u kojem se upute prilagođavaju preferencijama grupe učenika. Ciljevi su isti za sve, ali korištene metode i tehnike variraju ovisno o sklonostima učenika ili onome što se pokazalo najuspješnijim u radu sa datom grupom (npr. vizuelna podrška u obliku *flashcards* ili postera, projektno učenje kroz timski rad, brzina i jasnoća kojom nastavnik govori i slično).

- Individualizacija, s druge strane, je model u kojem se upute prilagođavaju potrebama pojedinačnog učenika. Ciljevi su za sve učenike isti ali tempo kojim prolaze kroz sadržaj može varirati, kao i sam sadržaj. Naprimjer, pojedini učenici mogu preskočiti teme koje pokrivaju informacije sa kojima su već upoznati kako bi nadogradili to znanje drugim vokabularom ili mogu više puta ponoviti teme koje još uvijek nisu sa sigurnošću usvojili (kao što su složenije jezičke strukture i zakonitosti koje učenici usvajaju različitim tempom i uz upotrebu različitih strategija). U nastavi arapskog jezika je individualizirano učenje izuzetno važno u kontekstu rada sa učenicima sa posebnim potrebama ili poteškoćama u učenju. Dokazano je da se baš prilikom učenja arapskog kao stranog jezika vrlo često pojavljuju poteškoće u učenju u obliku disleksije ili disgrafije, odnosno poteškoće u čitanju i pisanju.

- Personalizirano učenje je model u kojem učenik postaje aktivan sudionik procesa učenja i podučavanja jer je upravo učenik taj koji stvara, uređuje, realizira i modificira vlastiti proces učenja. Personalizacija podrazumijeva prilagođavanje uputa preferencijama i potrebama pojedinog učenika. U okruženju personaliziranog učenja mogu varirati ne samo metode i tempo rada, već i ciljevi za svakog učenika. Često se desi da pojedini učenici samoinicijativno pripreme izlaganje na temu po želji, da odluče o projektu koji bi koristio procesu učenja arapskog jezika, da donesu materijale koje su lično napravili, ili da koriste medije i društvene mreže za promišljanje o ulozi arapskog jezika. Takav pristup je neophodan u personaliziranom modelu, ali je teško izvodiv bez systemske podrške i kontinuiranog obučavanja nastavnika.

Visoka kvaliteta početnog obrazovanja nastavnika i trajno stručno usavršavanje otvaraju mogućnosti za upoznavanje sa raznovrsnim i inovativnim metodama i pristupima u učenju i podučavanju arapskog jezika od kojih su preporučeni:

- Komunikacijski pristup koji ističe važnost komunikacijske funkcije jezika i potiče razvijanje komunikacijskih vještina kod učenika, a aktivnosti se često temelje na radu u grupi ili paru (igranje uloga), intervjui, debate, zadaci aktivnog slušanja, i sl.).
- Učenje temeljeno na zadatku se nadovezuje na principe komunikacijskog pristupa i ističe stvarnu komunikaciju kao preduslov učenja koje je ovaj put više usmjereno na samo značenje, a aktivnosti variraju od kratkotrajnih (crteži prema verbalnim uputama, izrada map i slika prema opisu) do dugotrajnih i složenijih zadataka (planiranje putovanja, rješavanje problemskih situacija, proces upisivanja na fakultet i slično).
- Integrisano učenje jezika i sadržaja ima za cilj istovremeni razvoj jezičkih kompetencija i izradu sadržaja tako da se materija nejezičkih predmeta obrađuje kroz arapski jezik, a u nastavi se može koristiti i kroz nastavne tehnologije: integracijom web alata, aplikacija, multimedija, te kroz saradnju nastavnika jezičkih predmeta, i nastavnika jezičkih i drugih predmetnih grupa.
- Projektno učenje se temelji na transformativnom i iskustvenom učenju kroz saradnički rad na projektu o stvarnom problemu uz svrhu koja prevazilazi okvire učionice; npr. projekti na temu vršnjačkog nasilja), očuvanja kulturnog nasljeđa, ljudskih prava, i slično. Potiče se samopouzdanje i kreativnost učenika, te odgovorno i samostalno donošenje odluka a učenje jezika je često usputno umjesto krajnji rezultat.
- Kooperativno učenje se odvija prema principu rada u paru ili u (heterogenim) grupama te se temelji na interakciji i razmjeni mišljenja i iskustava učenika. Aktivnosti mogu varirati od jezičkih zadataka koji iziskuju saradnički rad učenika do kompleksnih izrada projekata u svrhu cjelokupnog razvoja učenika pa se uvijek koristi u kombinaciji sa drugim metodama i pristupima.
- Dramski odgoj i obrazovanje ujedinjuje komunikacijske i alternativne metode podučavanja; npr. za metodu reagiranja cijelim tijelom važno je povezivanje fizičkog pokreta sa izgovorenim riječi, a upravo je pokret sastavni dio dramskih strategija u učenju stranog jezika. Aktivnosti se temelje na učenju kroz sva čula (aktiviranje dijaloga, rad sa predmetima, pozorišne igre, pjesme, improvizacije, te strategije u radu na tekstovima ili lektiri).
- Interkulturalno učenje potiče razvoj interkulturalne kompetencije na svim nivoima učenja jezika kroz kritičko promišljanje o sebi i vlastitoj kulturi, o drugom i drugačijem, a aktivnosti se često zasnivaju na stvarnim situacijama i temama (socio-kulturološke i jezičke norme/sličnosti i razlike, praznici i običaji, nenasilna komunikacija i rješavanje sukoba).
- Kompetencijski pristup se temelji na sposobnostima učenika da koriste jezik u stvarnim situacijama i različitim društvenim kontekstima, te na onome što može da zaista *uradi* na stranom jeziku. Aktivnosti se dizajniraju u svrhu postizanja određene kompetencije, od funkcionalne dimenzije jezika (telefonski razgovor, pisanje e-maila, rad na eseju) do složenijih zadataka koji se temelje na ključnim kompetencijama.

Iako se u 21. vijeku sve više govori o *post method* eri, praktične metode i pristupi mogu poslužiti kao korisne smjernice koje podržavaju nastavnika u procesu podučavanja i potiču učenika u procesu učenja. Navedeni pristupi i metode se isprepliću, koriste u kombinaciji i u skladu sa svim navedenim faktorima kako bi se poticao cjelokupni razvoj učenika u nastavi arapskog jezika.

PK6 – Vrednovanje u predmetnom kurikulumu

Arapski jezik – Vrednovanje i ocjenjivanje

Vrednovanje je proces kojim se nastavnicima obezbjeđuje stalno praćenje ostvarivanja postavljenih ciljeva učenja i podučavanja i odgojno-obrazovnih ishoda učenja, efikasnosti vlastitog podučavanja u toku nastavnog procesa i unaprijeđivanje procesa učenja i podučavanja na osnovu dobijenih informacija. Učenicima se na osnovu povratne informacije omogućava prepoznavanje ostvarenosti ishoda učenja iz oblasti čitanja, pisanja, govora i slušanja na arapskom jeziku, te u kojoj mjeri su razvili ključne kompetencije. To bi trebalo podstaći razvoj motivacije za učenje, propitivanje vlastitih strategija učenja, kao i spremnost učenika da bolje organizuju svoj rad i proces učenja.

Tri su pristupa vrednovanju učeničkih postignuća: vrednovanje naučenog, vrednovanje za učenje i vrednovanje kao učenje:

1. **Vrednovanje naučenoga** (najčešće korespondira sa sumativnim vrednovanjem) jeste pristup vrednovanju koji podrazumijeva procjenu nivoa postignuća učenika nakon određenog perioda učenja i podučavanja tokom školske godine ili na njenom kraju. U nastavnom predmetu Arapski jezik, vrednovanje naučenog se može sprovesti na više načina, u zavisnosti od toga da li se stiče saznanje o nivou razvijene kompetencije ili usvojenosti pojedinačne vještine:
  - Vrednovanje nivoa razvijene jezičko-komunikacijske kompetencije nakon svake obrađene tematske cjeline ili grupe tematskih cjelina unutar koje/kojih su uvježbavane sve četiri vještine integrisano (npr. modularni test određene tematike koji obuhvata zadatke iz čitanja, slušanja, pisanja i upotrebe jezika, a koji rezultira jednom ocjenom).
  - Vrednovanje nivoa usvojenosti zasebne vještine koje se sprovodi nakon određenog vremenskog perioda izučavanja i uvježbavanja (npr. individualni test slušanja, test iz razumijevanja pročitano teksta, pismena zadaća na određenu temu, i usmeno testiranje govora, a koji rezultiraju zasebnim ocjenama).
  - Vrednovanje razvijenosti ključnih kompetencija koje se sprovodi posredno ili neposredno (npr. esej uz korištenje literature, projekat u svrhu izučavanja nekog stvarnog problema, portfolio, grupno ili pojedinačno istraživanje teme uz izlaganje/prezentaciju ili neki drugi oblik saradničkog rada učenika, korištenje tehnologije za izradu zadataka itd.).

U nastavi arapskog jezika se u pravilu koriste testovi koji pokazuju napredak i testovi koji mjere postignuće učenika, pošto izolovani sumativni gramatički test nije validan pokazatelj razvijenih učeničkih kompetencija. Ovi testovi podrazumijevaju integraciju vještina, odnosno jedinstven skup zadataka iz oblasti slušanja, čitanja, pisanja i upotrebe jezika (gramatika, vokabular) i realiziraju se nakon što se završi jedna tematska cjelina ili više srodnih tematskih cjelina. Mogu se realizirati i nakon izvježbane pojedinačne oblasti (npr. test slušanja) a njihova svrha je vrednovati ostvarenost ishoda samo za datu oblast. Oba tipa testiranja se dešavaju nakon procesa učenja i prikazuju se brojčanom ocjenom u zavisnosti od toga u kojoj je mjeri postignut krajnji ishod.

2. **Vrednovanje za učenje** (najčešće korespondira sa formativnim vrednovanjem) jeste pristup vrednovanju koji je sastavni dio kontinuiranog procesa učenja i podučavanja. U pravilu ne rezultira ocjenom nego kvalitativnom uzajamnom povratnom informacijom o procesima učenja i podučavanja (odnosno, o usvojenosti znanja i vještina učenika u odnosu na postavljene odgojno-obrazovne ishode). Zadaci u svrhu formativnog vrednovanja mogu varirati od observacijskih listova za nastavnike do kvizova i listića za učenike u svrhu refleksije na materiju, kao i različitih projekata, prezentacija ili portfolija. Jedna od uloga nastavnika arapskog jezika u učionici je i uloga posmatrača i procjenitelja, naročito u toku individualnih ili grupnih aktivnosti na času tokom kojih nastavnik bilježi poteškoće ili pogreške koje se javljaju u toku

upotrebe jezika ili primjene strategija slušanja, čitanja, pisanja i konverzacije. Na osnovu zabilježenih podataka vrši suptilne korekcije u vidu povratne informacije, ali i procjenjuje efikasnost sadržaja i zadataka te shodno tome odlučuje o izboru budućih nastavnih materijala. Povratna informacija nastavnika u vidu korekcije učeničkih pogrešaka treba biti umjerena jer ima i motivacijsku svrhu pošto je cilj nastave razviti i pozitivan stav prema arapskom jeziku, te otkloniti strah od neuspjeha.

Pored sumativnog i formativnog vrednovanja, od posebne važnosti je i dijagnostičko vrednovanje. Dijagnostičko vrednovanje se obično dešava na početku odgojno-obrazovnog ciklusa, na početku školske godine ili kada je nastavniku potrebna informacija o nivou usvojenosti ishoda prethodnih godina učenja i podučavanja arapskog jezika (tematske cjeline ili oblasti). Dijagnostičko vrednovanje koristimo kako bi učenici prepoznali elemente arapskog jezika sa kojima imaju poteškoće a nastavnici znali sa kojim kompetencijama, tj. znanjima, stavovima i vještinama započinju odgojno-obrazovni proces, šta se od osnovnih znanja eventualno treba ponoviti i na koje se vještine treba obratiti dodatna pažnja kako bi se razvile ključne kompetencije. Ne rezultira ocjenom, već povratnom informacijom o nivou postignuća.

3. **Vrednovanje kao učenje** jeste pristup vrednovanju koji se temelji na ideji da učenici vrednovanjem uče tokom procesa učenja i podučavanja, stoga podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja uz stalnu podršku nastavnika dok se ne ostvari samostalni pristup učenja. Ovaj pristup je izuzetno značajan i odgovara savremenoj filozofiji odgoja i obrazovanja po kojoj se učenik tokom odgojno-obrazovnog procesa osposobljava za cjeloživotno učenje tako što se razvijaju sposobnosti učenja, (kritičkog) mišljenja, pamćenja i zaključivanja (tzv. metakognitivne sposobnosti). U predmetu Arapski jezik, nastavnik može poticati učenika na samorefleksiju i samovrednovanje svog rada na nekoliko načina.
- Diskusijom – nastavnik potiče učenike da razgovaraju na času o teškoćama na koje nailaze pri određenim jezičkim aspektima, što im može pomoći u postavljanju kratkoročnih i dugoročnih ciljeva u napredovanju na CEFR ljestvici i odabira različitih strategija koje pogoduju svakom učeniku zasebno.
  - Anketnim listićima – učenik ispunjava anketni listić u kojem bilježi svoje slabosti i poteškoće naspram određenih aspekata u jeziku (brojčano, opisno, plusom-minusom, i sl.). Takvu anketu je poželjno uraditi nakon jednog ili više tematskih modula ili oblasti. Anketne listiće ovog tipa može kreirati i sam nastavnik.
  - Samoocjenjivanjem i vršnjačkim ocjenjivanjem tokom kojeg učenici ocjenjuju vlastite radove i radove drugih učenika na osnovu prethodno utvrđenih opisnih skala za vrednovanje, te daju povratnu informaciju u vidu usmenog ili pismenog komentara ističući i segmente koji su uspješni (naročito) i segmente u kojima je potrebno poboljšanje. Ovakav tip vrednovanja je naročito primjenjiv pri vrednovanju postignuća u pisanju ili usmenom govoru, ali iziskuje procjenu opće atmosfere u razredu i grupe učenika koja vrši ocjenjivanje.

Elementi vrednovanja

Elementi vrednovanja u predmetu Arapski jezik su razvijenost jezičko-komunikacijskih kompetencija, osposobljenost učenika za samostalno čitanje i razumijevanje tekstova na arapskom jeziku, osposobljenost učenika za pismeno sporazumijevanje na arapskom jeziku, digitalna i medijska pismenost te razvijenost svijesti o svojoj/različitim kulturama i tradicijama, odnosno znanja i vještine definisane odgojno-obrazovnim ishodima unutar oblasti i podoblasti. Pokazatelji ostvarenosti ishoda na osnovu kojih se vrši procjenjivanje učeničkog znanja i vještina su primjereni razvojnoj dobi i postepeno se usložnjavaju od mlađih ka starijim razredima, kao i tipovi zadataka. Preporučuje se da se pokazatelji usvojenosti jezičko-komunikacijske komponente (vokabular i jezičke strukture, gramatika i gramatičke strukture te fonetske zakonitosti) prate i vrednuju formativno u toku nastave u cilju učenja, a da se njihova primjena u govoru i pisanju vrednuje sumativno u cilju razvijanja jezičko-komunikacijske, kreativno-produktivne, digitalne i drugih kompetencija. Vrednovanje postignuća ishoda produktivnih vještina govora i usmene komunikacije, te pisanja i pismenog sporazumijevanja mora biti

usklađeno sa uzrastom učenika i godinom učenja jezika, odnosno nivoom znanja na kojem se učenik nalazi (A1, A2, B1, B2 u skladu sa CEFR-om).

Tehnike i indikatori kvaliteta vrednovanja

Kvaliteta vrednovanja učeničkih vještina i kompetencija iz arapskog jezika zavisi od tipova zadataka tokom nastave i prilikom testiranja, a oni mogu biti direktne i indirektne namjene. Zadaci su indirektni ako testiraju znanje i sposobnost učenika posredno, npr. putem zadataka višestrukog izbora ili transformacije gramatičkih struktura. Brži su i lakši za izradu, lakše se ocjenjuju i pokazuju veću pouzdanost rezultata, ali ne oslikavaju uvijek autentičnu upotrebu jezika.

Zadaci su direktni ako od učenika zahtijevaju da demonstriraju konkretnu vještinu ili kompetenciju, npr. komunikacijsku vještinu tokom usmenog izražavanja koja se i testira. Ovakvi zadaci imitiraju upotrebu jezika u stvarnom životu i pokazatelji su usvojenih kompetencija. Zahtijevaju više vremena za izradu, a vrednovanje može biti subjektivno. Da bi direktni tipovi zadataka bili validni i pouzdani potrebno je postaviti i primjenjivati odgovarajuće kriterije i skale/rubrike koje nastavnik može preuzeti iz stručne literature i materijala ili izraditi zajedno sa učenicima. Zadaci ovog tipa su pogodni za međupredmetnu saradnju u vidu obrade zajedničkih tema putem istraživanja i prezentacije te izrade multidisciplinarnih projekata. Njihovo ocjenjivanje je kompleksnije i zahtijeva precizno navedene opisne pokazatelje od najnižeg nivoa ostvarenosti (dovoljan) do najvišeg (odličan), a sa kojima učenik treba da bude unaprijed upoznat.

Zaključivanje ocjena

Zaključivanje ocjena iz predmeta Arapski jezik se vrši u skladu sa važećim Pravilnikom o vrednovanju, praćenju i ocjenjivanju učenika osnovnih i srednjih škola u Kantonu Sarajevo. Zaključna ocjena nije aritmetička sredina svih ocjena već se izvodi sintezom ocjena nastalih kontinuiranim vrednovanjem pokazatelja postignuća ishoda definisanih predmetnim kurikulumom. Za svaku oblast za svaki razred se definišu pokazatelji nivoa usvojenosti na skali od 1 (nedovoljan) do 5 (pet). Zaključna ocjena se izvodi na osnovu ocjena iz slušanja, čitanja, pisanja, govora i komunikacije, kojima se u manjem procentu dodaju ocjene iz domaćih zadaća, projektnih aktivnosti i aktivnosti na času. Ukoliko se vještine ocjenjuju integrisano u vidu post-modularnih provjera znanja, udio ovih ocjena će biti procentualno veći u odnosu na provjere koje ocjenjuju pojedinačne elemente. Ključne kompetencije se vrednuju posredno kroz sve oblasti (digitalna kompetencija kroz slušanje i čitanje sa razumijevanjem digitalnih, multimedijalnih, medijskih sadržaja te produkciju funkcionalnih tekstova, a u kombinaciji sa kreativnim zadacima se vrednuje i kreativno-produktivna kompetencija; učiti kako se uči kroz samovrednovanje, aktivnost, zalaganje na času i napredak; poduzetnička i društveno-građanska kompetencija kroz multidisciplinarnu saradnju ili saradnički rad; jezičko-komunikacijska kompetencija receptivno kroz čitanje i slušanje, a produktivno kroz govor i pisanje, te interkulturalna kompetencija kroz sve oblasti).

Profil i stručna sprema

Osnovna škola

Nastavnik predmetne nastave ima visoku stručnu spremu i izvodi nastavu od VI do IX razreda a nastavu može izvoditi i u V razredu na osnovu odluke direktora. Određene predmete izvodi i u I, II, III, IV razredu u skladu s nastavnim planom i programom koji reguliše profil i stručnu spremu nastavnika za taj predmet.

Nastavu u osnovnoj školi izvode osobe sa završenim VI ili VII stepenom stručne spreme, kao i osobe sa završenim I (prvim) ciklusom bolonjskog visokoobrazovnog procesa u trogodišnjem trajanju, sa najmanje ostvarenih 180 ECTS bodova odgovarajućeg (nastavničkog) smjera i stečenim zvanjem: nastavnik, odnosno profesor, odnosno bakalaureat/bachelor. (U osnovnoj školi radni odnos mogu zasnovati lica koja su završila prvi ciklus bolonjskog visokoobrazovnog procesa do kraja 2020/2021 školske godine. Ova lica su obavezna

završiti II ciklus bolonjskog visokoobrazovnog procesa u roku od četiri godine od stupanja na snagu ovog zakona. U osnovnoj školi radni odnos mogu zasnovati i licakoj su stekla VI stepen stručne spreme po predbolonjskom sistemu studiranja. Ova lica su obavezna doškolorovati se, u roku od tri godine, od dana donošenja programa doškoloravanja. – Član 16. dopune člana 121. Sl.novine br. 33/21)

- Filozofski ili Filološki fakultet (arapski jezik – odgovarajući odsjek prema nastavnom planu i programu), VII stepen stručne spreme (VSS), akademska titula: magistar nauka ili doktor nauka;

- Filozofski ili Filološki fakultet (arapski jezik – odgovarajući odsjek prema nastavnom planu i programu), drugi ciklus odgovarajućeg studija visokog obrazovanja (postdiplomski studij), stručno zvanje „master struke“ .

- Filozofski ili Filološki fakultet (arapski jezik – odgovarajući odsjek prema nastavnom planu i programu), treći ciklus studija visokog obrazovanja (dodiplomski studij), stručno zvanje „doktor struke“ .

– odgovarajući odsjek prema nastavnom planu i programu), prvi ciklus odgovarajućeg studija visokog obrazovanja (dodiplomski studij), 240 ETC, stručno zvanje „bakalaureat/bachelor“ .

Srednja škola - gimnazija

Općeobrazovnu, stručno-teorijsku, praktičnu i nastavu u okviru laboratorijskog rada, u srednjoj školi izvode lica:

1. Sa završenim najmanje VII stepenom stručne spreme, sa zvanjem profesora, ili završenim drugim fakultetom i položenom pedagoško-psihološkom i metodičko- didaktičnom grupom predmeta,
2. Sa završenim II, odnosno III ciklusom bolonjskog visokoobrazovnog procesa na nastavničkom fakultetu ili drugom fakultetu i položenom pedagoško-psihološkom i metodičko-didaktičnom grupom predmeta.

1. Filozofski ili Filološki fakultet (arapski jezik – odgovarajući odsjek prema nastavnom planu i programu), VII stepen stručne spreme (VSS), akademska titula: magistar nauka ili doktor nauka;

2. Filozofski ili Filološki fakultet (arapski jezik – odgovarajući odsjek prema nastavnom planu i programu), drugi ciklus odgovarajućeg studija visokog obrazovanja (postdiplomski studij), stručno zvanje „master struke“ .

3. Filozofski ili Filološki fakultet (arapski jezik – odgovarajući odsjek prema nastavnom planu i programu), treći ciklus studija visokog obrazovanja (dodiplomski studij), stručno zvanje „doktor struke“ .